БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР НЭГЭДЭГТЫ!

МАРТ 17 суббота 1940 он № 63 (3064) Сэн 10 мүнгэ.

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ОРГАН.

АКТИВ—ПАРТИЙНА КОМИТЕТ БҮРИИН ТҮШЭГ

...артийна органуудай һунгалнууд болбол, большевистскэ ...нууд хэр ургааб, манай парти ...аа активай али тухай шэнэ ...лай ехэ слойе хүмүүжүүлээб ...эр харуулба. Партийна ... хадаа арадай дайсадтай ...эсол соо хатуужаа. Тэрэ хадаа ...най жэлнүүдтэ ехэ полити...кэ һургуулиие үнгэрөө, элдэб ...ын ажал'ябуулгын баян опыт ...уулаа.

...үтэлбэрилхы органуудай шэнэ ...тавые һунгажа, партийна ...ганизацинууд болбол саашанхи ...лмэринүүдайгээ зашуудые ...аална, ВКП(б)-эйн XVIII съезэй тогтоолнуудһаа дулдыдан ...аһан, политическэ ба ажахын ...рхой зорилгонуудые урдаа ...йна. Эдэ зорилгонуудые бодото ...рань бэелүүлхэ хүнүүд ...ийна организацинуудта бии. ...най гайхамшаг кадрнууд, ша...ртай, инициативна хүнүүд ...на отчетно-һунгалтын суглаа...най ба конференцинүүдэй тог...нуудые хүндэтэйгөөр бэе...лжэ шадаха байна.

...үхэр Сталин болбол, партий...актив хадаа манай партиин ...байдалда тусгаар политическэ ...шанартай байна гэжэ, бидэ...е саг үргэлжэ һургана. Пар...ийна актив хадаа манай партиин ...тоолнуудые бодото хэрэгтэнь ...үүлэгшэ мүн. Партийна тог...нуудай гаргагдахада, тэрээнэй ...бань активай гарта байдаг. ...ийна актив болбол партиин ...ественнэ һавалые харуулагша ..." (Жданов).

...агта лэ энээнтэй хамта, ...Сталинай инициативаар, ...(б)-эйн Центральна Комитет ...ол, городской парторганизаци...дай активай суглаануудые ...и республиканска, хизаарай ...областной центрнүүдтэ, мүн ...ехэшье, бүхы промышленна ...рнүүдтэ зарлахэ шухала ...й тогтоолые 1934 оной декаб... 17-ной үдэр гаргаһан байһа...ь бүгэдэндэ мэдээжэ.

...нтральна Комитет болбол, ... ба правительствын тогтоол...е формально-торжественна ...ахын ба парадай тулада ..., харин тэдэвние үнэхөөрөө ...ин хэлсэхын тулада активууд ...дахa байһан тухай нютагай ...изацинуудта уридшалан ...лһан байнэ. Ехэ центрнүүд...родскойһоо гадна, мүн район...артийна активууд зарлагдаха ...й.

...КП(б)-эйн XVIII съезд болбол ...ийна актив тухай специальна ...аар ВКП (б)-эйн уставые ...һон байна.

...тив—партийна организациин ...убинь. Активта түшэглэн...өөр эүб хүтэлбэрилжэ болохо... Тэдэнэр хадаа партиин члэ...й голосто һэргэг һонор ...нөөнь, тэдэнэр хадаа эрадай ...е, партийна массын опыдые ...да абадаг байхыень партий...хүдэлмэрилэгшэдые, советскэ ...ай деятельнүүдые ...ань, ушарань шэнэ, ...унистическэ общество бай...ые хүтэлбэрилхын тулада ...хүтэлбэрилэгшын опыт ...лутанаг байна. Коммунист...дай ба активтай зүбшэн ...сгүй, тэдэнэй опыт ба заа...нуудые хэрэглэдэггүй пар...а хүдэлмэрилэгшэ хадаа зай...агүй буруутаха, хэрэгые ...лүүлхэ байна.

..."өөрөө мэдэхэб" гэжэ, манай ...эргэнүүд хадаа бидэндэ ...ые, ордэншье олгоно гэжэ ...аг, өөртөө найдаһан хүдэл...лэгшэд, ехэрхэһэн бюрокра... лэ хадаа активай опыдые, ...ай һанамжанууд, зүбшэл... ба туһаламжые тоонгүй ... байна. Гэхэтэй хамта, ...хүтэлбэрилэгшэд үшөө лэ ...барин горкомууд ба райко...болбол өөрынгөө хүдэлмэри...артийна активые хабаадуул...һоо гадна, активай суглаа...шье зарлахаа болишоо. ...нинь хадаа активистнүү...ёшэ, харин „пленумые ...айгаарань" суглуулжа, пар... активые райкомой ба гор... пленумэй бюрократическа ...э болгодог, энээгээрээ акти...удхашанарые һуладхадаг

...артийна активые Тамбовско [illegible]

Горкомой секретарь нүхэр Баранов болбол ургаһан, шэнэ партийна активые харадаггүй байгаа. Тэрэ хадаа активистнүүдһээ зайсадаг ба партийна организациин ажабайдалай тон шухала асуудалааршье городской активые зарладаггүй байгаа. Активые зарлаха ба партийна пропагандын эмхидхэлэй яхар байһан тухайда ба зорилгонууд тухайда горкомой секретариин отчедые дуулаха гэжэ хэдэн һарын саад тээ шиидхэгдэһэн байна. Баранов болбол докладаа хэхэгүйһөө гадна, өөрөө суглаандашье ерээгүй. Тамбовто, партийна ба ажахын хүдэлмэри һуладхагданхай.

Бүхы дутуу дундануд ба алдуунууд тухайнь партийна суглаанууд дээрэ коммунистнууд хэлэһэн, ба горкомой секретарьнуудта ба газетэнүүдтэ бэшэһэн байнад. Тэд, горкомой һайрхуу хүтэлбэрилэгшэд хадаа критикэдэ тэсэшэгүйгөөр хандаһан байнад. Энэ хандалгань хадаа парторганизацинуудые горкомой хүтэлбэрилгые буруу методтэ хүргэһэн ба кадрнуудта буруу хандалгые бии болгоһон байна. Горкомой секретарьнууд нүхэд Силкин ба Баранов болбол партийна активые тоохогүйһөө гадна, партидоторой демократиие тон бүдүүлиггээр хазагавруулһан байна.

ВКП(б)-эйн Тамбовско обкомой бюрогой энэ хэрэг хадаа тон эрид буруушаагдаха ёһотой.

Бюро болбол горкомой хүдэлмэридэ хамааралсаагүй, хэблэлэй ба активай сигналнуудһаа шухала вывод хээгүй байна.

Городской конференциин делегадууд болбол, тамбовско большевигүүдэй дурахүсэлые харуулан, горкомой хүтэлбэрилэгшэдэй ажал'ябуулгые зүбөөр сэгнээ. Гурбан секретарьнуудай нэгэниншье горкомой шэнэ составта һунгагдаагүй.

Тамбовско горкомой урогууд һургаал болоноор. Партийна активые тоохогүй ба сэгнэхэгүй ябадал хадаа партийна организациие, тэрээнэй хүтэлбэрилхы үүргые һуладхалгада хүргэхэ байна гэжэ, түбхын түрүүндэ хэлэнэ.

Партийна актив болбол творческо, зохёон байгуулгын хүдэлмэри тээшэ эрмэлзэнэ. Өөһэдынгөө хүсые ба энергиие активистнуудай бүрин хүсэд хэрэглэхэ бүхы условинуудые байгуулхань шухала. Партийна тогтоолнуудые уридшалан бэлэдхэлгэдэ ба зүбшэн хэлсэлгэдэ, тэдэнэй дүүргэлтые шалгалгада активистнуудые зоримгойгоор элсүүлхэ, активые бодото хэрэг дээрэнь хүмүүжүүлэн, тэдэндэ саг үргэлжэ даабари үгэхэ хэрэгтэй.

Партийна актив—шэнэ шэнэнүүд кадрнуудые дэбжүүлхэ барагдашагүй резерв мүн. Тэрээниие ургуулха ба хүмүүжүүлхэ тухай оролдолго—партийна орган бүриин шухала зорилго. Горкомууд ба райкомууд хадаа партидоторой демократиие хүсэдөөр бэелүүлхэ бүринь, городской ба районно партийна организацинуудайгаа хүдэлмэриин эгээн актуальна асуудалнуудые зүбшэлгэдэ активистнуудые зоримгойгоор элсүүлхэ бүринь, активай ургалта ба хүмүүжэлгэ улам үрэтэй байха. Районно ба городской партийна конференцинүүд дээрэ, делегадууд болбол горкомууд ба райкомууд хадаа өөрынгөө активые заримдаа мэдэдэггүй байна гэжэ хэлэбэ.

Активтаяа саг үргэлжэ зүблэхэ, политическа ба ажахын гол шухала асуудалнуудые тэдээнтэй зүбшэхэ!—энээниие Тамбовско ба Владивостокско, мүн Рязанска ба Тульска городской ба Житомирска областной ба бусад партийна конференцинүүдэй делегадууд эрина. Мүнөө үнгэргэгдэжэ байгаа областной ба хизаарай партийна конференцинүүд ба союзна республиканууддай компартинуудай съездүүд болбол ВКП(б)-эйн XVIII историческа съездын тогтоолые бодото хэрэгтэнь бэелүүлэгшэ—партийна активай саашанхи ургалтада ба үргэдэлгэдэ һаад ушаруулагша бүхы шалтагаануудые элирүүлэн гаргахань лабтай.

(„Правдын" түрүү бэшэгһээ).

БАЯСХАЛАН

Минии түрэһөөр 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан амаршалгануудые ба хүсэлэнгүүдые эльгээһэн, бүхы организацинууд, группанууд ба нюурнуудта гүнзэгы баясхаланиие хүргэнэб.

В. МОЛОТОВ.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Кировскэ областиин Нолинск городые Молотовск город ба Нолинска райониие Молотовско район болгон нэрэлхэ тухай

Кировскэ областиин Нолинск городой ба Нолинска районой общественнэ организацинуудай дура хүсэлнүүдые бэелүүлэн, Нолинск городые Молотовск город ба Нолинска районние Молотовско район болгон нэрэлхэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. КАЛИНИН.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1940 оной мартын 8.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Смоленскэ военно-политическэ училищедэ ба зенитнэ артиллериин Горьковско училищедэ нүхэр В. М. Молотовай нэрые олгохо тухай

Нүхэр В. М. Молотовай 50 жэлэй ойе тэмдэглэн, нүх. Молотовай нэрые олгохо:

1. Смоленскэ военно-политическэ училищедэ.
2. Зенитнэ артиллериин Горьковско училищедэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. КАЛИНИН
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1940 оной мартын 8.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Боевой габьяануудай түлөө медаляар шагнагдаһан, Улаан Армиин командирнуудай эхэнэрнүүд (баруун гарһаа) К.И. Шулятьева, К.С. Седюк, Н.И. Арансон ба М. М. Черашина.

(Михайловай фото).

УЛААН АРМИДАА ОМОГОРХОНОБДИ

Ростов-на-Дону, мартын 13. (ТАСС). Мүнөөдэр, Ленинэй нэрэмжэтэ, орденто паровозоремонтно заводой тон ехэ цехтэ, 2500 гаран хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд ба служащинууд болбол СССР-эй ба Финляндиин хоорондо мирнэ договорые баталалгада зорюулагдаһан митингдэ суглараба. Инженер Заржевский үгэ хэлэбэ.

Дайниие үүсхэгшэд болбол, гэжэ хэлэнэ, бүхы Европодо хоёрдохи империалистическа дайниие үргэдхэхые бүхы хүсөөрөө оролдоно. Тэд, Улаан Арми тэдэнэй плануудые бутасохибо. Дайниие үүсхэгшэдэй оролдолгодо эсэргүүсэн, Советскэ Союз болбол өөрынгөө баруун хойто хилэнүүдэй аюулгүйе хангаһан байна. Финляндска республикатай хэһэн мирнэ договор болбол, СССР хадаа мирэй сталинска политикые батаар бэелүүлнэ, бага оронуудай эрхые хүндэлнэ гэжэ бүхы хүн түрэлтэндэ үшөө дахин харуулба.

Дабагдашагүй гэжэ буржуазиин тоолодог, Маннергеймын хэрэмые бута сохиһон Улаан Армидаа омогорхонобди гэжэ котельщик орденто Кулиненко хэлэнэ. Улаан Армиин дабажа шадахагүй тиимэ хэрэмүүд байхагүй гэжэ империалистнүүд мэдэг!

Нэгэнһэналаар абтаһан резолюци соогоо, митингдэ хабаадагшад мэдүүлнэ: «Ленинэй нэрэмжэтэ, Ажалай Улаан Тугай орденто паровозоремонтно заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба служащинууд болбол Советскэ правительствын мирнэ политикые халуунаар һайшаана. Хүсэнтүгэй Улаан Арми болбол манай инаг эхэ оронойхилэнүүдэй ойроо хүртэшэгүйе хамгаалжа шадаһан байна. Советскэ Союз болбол дайсадай сохилтодо хоёр дабхар сохилтоор харюусахаар хэзээдэшье бэлэн байна гэжэ дайсад ойлгог!

Бидэнэр—түмэр замайхид болбол Социалистическа транспортые үшөө ехээр бэхижүүлхэбди, өөһэдынгөө үйлэдбэриин плануудые үлүүлэн дүүргэлгээр эхэ оронойгоо оборонын хүсэ шадалые бэхижүүлхэбди.

Мирэй сталинска политика мандаг!».

ҮЙЛЭДБЭРИИНГӨӨ ДААБАРИИЕ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ БҮХЫ ХҮСӨӨ ҮГЭХЭБДИ

Магнитогорск, мартын 13. СССР ба Финляндска республикын хоорондын мирнэ договор баталһан тухай мэдээсэлые магнитогорскын металлургууд гүнзэгы баяраар угтаба. Цехнүүд соогуур олон зоной хабаадалгатай митингнүүд үнгэргэгдэбэ.

Митингнүүд дээрэ абтаһан резолюцинууд соогоо доменщигууд, мартеновцууд ба прокатчигууд болбол нигэжэ мэдүүлнэд: «Бидэ болбол мирэй сэсэн политикын түлөө манай правительствода ба нүхэр Сталинда гүнзэгы баясхалан хүргэнэбди. Бидэнэр үйлэдбэриингөө даабаринуудые үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүхы хүсөө үгэхэбди. Арадай ажахын саашанхи хүгжэлтэдэ ба манай гүрэнэй оборонно хүсые үшөө ехээр бэхижүүлгэдэ хэды шэнээн металл оровдоонай хэрэгтэйб, тэды шэнээниие үгэхэбди.

Мирэй Сталинска сэсэн политика мандаг!

Ажалшадай агуухэ вождь, манай түрэл ба инаг нүхэр Сталин мандаг!».

Баяраар угтаба

Мартын 14-дэ, үдэшын 5 часта Улан-Үдын депогой обточно цех соо, хүдэлмэришэдэй, служащинарай ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй митинг болобо.

Депогой парткомой секретарь нүхэр Дудкин болбол митингые нээгээд, СССР ба Финляндиин хоорондо баталагдаһан мирнэ договорые уншаба. Депогой хүдэлмэришэд-стахановцууд, машинистнууд-кривоносовцууд хадаа Советскэ Союзай мирнэ политикые нэгэнһэналаар һайшааба.

—Хүдэлмэришэн - Тарнашанай правительствын гадаада политикын шэнэ илалтада бэлэг болгон, март һарада 16 паровозуудые ремонтлжо, планаа үлүүлэн дүүргэхэбди гэжэ, стахановец нүх. Котлецкий обточно цехын хүдэлмэришэдэй зүгһөө уялга абаа.

Мүн тэрэшэлэн, нүхэд Евстигнеев, Дудник, Блундин гэгшэд үгэ хэлэһэн ба үйлэдбэриин үндэр показательнуудые туйлахые найдуулбад.

Тиигээд, митингдэ хабаадагшад болбол резолюци соогоо нигэжэ бэшэбэ: «Өөһэдынгөө ажал дээрэ социалистическа соревнованиие ба стахановска хүдэлөөе бүри үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, үйлэдбэриин шэнэнүүд амжалтануудые туйлажа, энээгээрээ оронойгоо оборонно шадабариие улам бэхэжүүлхэбди.

Ленин—Сталинай агуухэ парти мандаг!

Арадуудай агуухэ вождь нүх. Сталин мандаг!».

Цыренов.

СОВЕТСКО-ФИНЛЯНДСКА МИРНЭ ДОГОВОРЫЕ БАТАЛАЛГА ТУШАА ГАДААДА ХЭБЛЭЛНҮҮДТЭ

ГЕРМАНИ

Берлин, мартын 13. (ТАСС). Германиин бүхы газетэнүүд болбол Советскэ Союзай ба Финляндиин хоорондо мирнэ договорой баталагдаһан тухай мэдээсэлые толилно. «Фелькишер беобахтер», «Дейче альгемейне цейтунг» ба бусад газетэнүүд болбол договорой текстые ба «Правда» газетын түрүү бэшэгэй удхые, мүн тэрэшэлэн өөһэдынгөө хилын саанахи корреспондентнүүдһээ абтаһан тусхай статьянууд ба олон тоото телеграммануудые толилбо. Договор тухай мэдээсэлнүүд болбол «Советско-Финляндска мир», „Московско договор дэлхэйн удхашанартай", «Советскэ Союзда эсэргүү дайн туйлагдаагүй» гэхэ мэтын заголовконуудтайгаар толилогдобо.

«Советскэ Союз ба Финляндиин хоорондын мирнэ договор болбол, «Берлинер берзен цейтунг» газета бэшэнэ, бүхы дэлхэй дээрэ тон ехэ анхаралые хандуулба. СССР ба Финлянди хадаа конфликтда всес табиха ба хойто Европодо мирые тогтоохо шухала тухай выводтэ ерэһэн байна. Мирнэ договор болбол, Советскэ Союз хадаа шэнэ территоринуудые дайлан абахые оролдоогүй, харин өөрынгөө лэ интересүүдэй аюулгүйе хүсэһэн байна» гэжэ харуулна

„Дейче альгемейне цейтунг" газета бэшэнэ: «СССР ба Финляндиин шэнэ хилэнүүд тодорхойлогдоо. Финляндска республика болбол, Балтиин далай шадарай бусад гүрэнүүдтэл адаляар, Советскэ Союзтай хэлсэлгэ хэхэеэ ерэһэн байна». Газета болбол түгэсхэлдээ нигэжэ бэшэнэ: «Советско-финскэ конфликтын эхилхэһээ хойшо нейтральна позицида байһан Германи хадаа мир баталалгые һайшаана».

ЛИТВА

Каунас, мартын 14. Үсэгэлдэр, тэрэшэлэн мүнөөдэр хухюун оршом байдал үзэгдэнэ. СССР-эй ба Финляндиин хоорондо мирнэ договорой баталагдаһан тушаа, бүгэдөөрөө баяраа хубаалдана. Үглөөнэй ба үдэрэй газетэнүүд болбол договорые үнэтэйдэ сэгнэнэ, СССР-эй мирт дуратай политикын амжалтые тэмдэглэнэд.

„Лиетувос айдас" газета болбол нүхэд Молотов, Ворошилов, Ждановай портредүүдые ба „Правдын" түрүү бэшэгые хүсэдөөр толилһон байна.

„Лиетувос жиниос" газета хадаа, гүрэнэйнь шэнэ хилэнүүдые харуулһан, Финляндиин тон ехэ картые нэгэдэхи хуудаһандаа толилбо.

„Европын хойто зүгтэ, „Лайкас" газета бэшэнэ, мир байгуулагдаба. Бидэнэр, Балтиин далай шадарай оронууд хадаа энээниие амаршалха лэ байнабди. Мүнөө, урагшагүй дайнда оруулагдаха байһан [illegible] һаа абарагдаһан Скандинави мүн лэ амаршалха ёһотой".

ВЕНГРИ

Будапешт, мартын 14. СССР-эй ба Финляндиин хоорондо мирнэ договорой баталагдаһан тухай мэдээсэл болбол венгерскэ общественностиин үргэн кругуудта тон гүнзэгы һайшаалаар угтагдаба.

Бүхы дэлхэйн общественность болбол хойто зүгтэ военнэ ябуулгануудай зогсоолгые хүсэнэ гэжэ, „Пестер Ллойд" газетын үдэшын номерто хэлэгдэнэ. „Договор болбол мирэй хэрэгые шухала хэрэг гэжэ тоологшод бүхэниие баярлуулха байна".

США

Нью-Йорк, мартын 13. (ТАСС). Нью-Йоркдо ажаһуудаг финнүүд болбол Советско—финляндска мирнэ договорой баталагдаһан тухай мэдээсэлые баяраар угтаба. «Финскэ хүнзон болбол, „Дейли уоркер" газета бэшэнэ, мирнэ договор хадаа Ленинградай ба Финскэ залиэай аюулгүйе хангаба гэһэн, Москваһаа абтаһан мэдээсэлые тон ехэ баяраар угтаа. Советско-Финляндска мирнэ договор болбол мирэй ба аюулгүйн хэрэгэй ехэ илалта байһан тулада нэгэнһэналаар һайшаагдана".

США-да байгаа „Финниш уоркерс холл" гэжэ финскэ организацинуудай нэгэдэл хүтэлбэрилэгшэ нигэжэ мэдүүлбэ: „Мирнэ договор болбол бүхы скандинавска оронуудай аюулгүйе бэхижүүлгэдэ туһалха байна".

ШВЕЦИ

Стокгольм, мартын 13. Московско хэлсэлгэнүүдэй дүүрэлгые Швецидэ ехээр хүлеэһэн байна. Үсэгэлдэр, үдэшын боро хараан боложо байхада, газетнэ витринэнүүдэй дэргэдэ һүүлэй мэдээвүүдые хүлеэһэн олон тоото хүнүүд сугларһан байгаа. Үсэгэлдэр һүни, Стокгольмын ехэ наһатан халаа радиоприемнигүүдайгаа дэргэдэ бүгэдөөрөө шахуу һуугаа гэжэ хөөргэлтэгүй хэлэхэдэ болоно. Мирэй баталагдаһан тухай мэдээсэл тонехэ баяраар угтагдаба.

Шведскэ гражданууд хадаа мирэй баталагдаһантай дашарамдуулан, халуунаар амаршалалдаба.

ЭСТОНИ

Таллин, мартын 13. СССР-эй ба Финляндиин хоорондо баталагдаһан мирнэ договорой хүсэд текстнь эстонско хэблэлдэ толилогдобо. СССР ба Финляндиин хоорондо мирнэ договорой баталагдаһан тухай мэдээсэл Таллиндэ угаа ехэ баяраар угтагдаба. Мирые хамгаалалгада зорюулагдаһан, Советскэ Союзай политикые хаанашье һайшаана. Газетэнүүд болбол, Советско-финляндска мирнэ договор хадаа Прибалтикин райондо аюулгүйе ба мирые бэхижүүлхэ байна гэжэ тэмдэглэнэ.

XIV Областной партийна конференци

ВКП(б)-эйн Бурят-Монголой Обкомой хүдэлмэри тухай

(ВКП(б)-эйн Обкомой секретарь нүх. С. Д. Игнатьевай отчетно докладһаа)

Нүхэдүүд!

—Областной арбанхоёрдохи партийна конференциһээ энэ арбандүрбэдэхи конференци хүртэрхи үе хадаа агууехэ историческа удхашанартай тон ехэнүүд событинуудаар баян байна!

Эгсэ нэгэ жэлэй саад тэз, манай партиин XVIII историческа съезд боложо, агууехэ Сталин болбол манай эхэ ороной ерээдүйе тон тодо чертануудааран харуулаа; саашадхи тэмсэлэй замые заажа, Социализмын станциһаа Коммунизмын станци хүртэрхи путевкые манай партида ба арадта үгөө.

Энэ үе соо, большевигүүдэй парти болбол нүхэр Сталинаар толгойлогдон, нютагуудахи ажалшадай депутатуудай Соведүүдэй һунгалтануудые үнгэргэлгын үедэ, Советскэ гүрэнэй хүсые улам бүри шангадхаһан, советскэ арадай морально-политическэ нэгэдэлые үшөө ехээр бэхижүүлһэн байна. Эдэ һунгалтанууд дээрэ, урда болоһон, СССР-эй ба Союзна республикануудай Верховно Соведүүдтэ һунгалтануудтал адаляар, коммунистнууд ба партийнабэшэнүүдэй эбдэршэгүй сталинска блок бүрин хүсэд илаһан байна.

Хүдэлмэришэд, колхозигууд, советскэ интеллигенци болбол коммунистическэ партиин политикын тон зүб байһанда гүнзэгыгөөр этигээн, энэ лэ политика хадаа ажалшадай интересүүдые бүрин түгэс хангана гэжэ мэдэрэн,—партиин түлөө, Сталинай түлөө, коммунизмын түлөө үшөө дахин нэгэнһэналаар голосовалаа.

—Имагта лэ энэ үе болбол манай социалистическэ ажахын шэнэ толотомо илалтануудаар тэмдэглэгдэһэн байна. Советскэ Союзай гүрэнэй промышленность хадаа ганса 1939 оной торшо соо өөрынгөө үйлэдбэрине 14,7 процентээр ехэдхэһэн ба ажалай бүтээсэ 17 процентээр дээшэлээ. Манай оборонно промышленность болбол советскэ хүнүүдые тон ехээр баярлуулан, Хүдэлмэришэн-Таряашанай Улаан Армида шухала продукциин 46,5 процентээр ургалтые хангаа.

—Улам бүри дэлгэржэ байгаа стахановска хүдэлөөн, олонстаночнигуудай гайхамшаг хүдэлөөн, советскэ арадай творческо инициативын түргэн ургалта, колхозуудай шэнэ шэнэһүүд агууехэ илалтанууд, шэнэ гайхамшаг кадрнуудай ургалта—эдэ бүгэдэ хадаа советскэ гүрэнэй үндэһэ һууринуудые улам хүсэтэйгөөр бэхижүүлһэн,—тэрэнэй эбдэршэгүй бронинн бата бэхинэнь арба дахин эрбидхээ, социализмын хүсэнүүдэй саашадхи гайхамшаг бадаралтые хангаа.

Энэ үе хадаа капиталистическэ оронуудта зүршэлдөөнүүдэйнь улам хурсадалгын, кризисэй бүри ехээр дэлгэрэлгын үе байгаа гэжэ, нүхэр Игнатьев тодорхой жэшээнүүдээр харуулба.

—Сталинска табанжэлнүүдэй итогууд ба гурбадахи табанжэлэй планиие—социалистическэ индустриин, транспортын, хүдөө ажахын саашадхи хүгжэлтын, ороной экономическэ гол районуудай шарайе хубилгагша угаавхэ капитальна барилганuудай, культурын бадаралтын агууехэ программые амжалтатайгаар бэелүүлгэ—эдэ хадаа манай эхэ ороной оборонно хүсэшадалые үшөө бүри бэхижүүлээ.

Саашань нүхэр Игнатьев хадаа, техническэ эрхимээр зэбсэглэгдэһэн, Хүдэлмэришэн-Таряашанай Улаан Армиин геройскэ илалтанууд тухайда хэлээд, түрэл Улаан Армиин саашадхи хүсэн-түгэс илалтануудые хүсэбэ.

Нүхэдүүд! Отчетно үе хадаа, Советскэ гүрэнэй гадаадын политикаһаа хараа һаа, энэ хадаа советскэ правительствоор бэелүүлэгдэдэг мирнэ политикын триумф ба торжествогой үе байһан ба байжашье байна

—Советскэ Союз болбол Балтиин далай шадарай хэдэн оронуудтай харилсан туһалалсаха тухай договорнуудые баталһань мэдээжэ.

Советскэ Союз болбол ханибарисаа тухай договорые Германитай баталһань мэдээжэ байна; энэ договор, мүн Германитай батал agдаһан худалдаанай договор хадаа, манай зарим хүршэнэрэй ба хүршэбэшэ оронуудай, түрүүшын ээлжээндэ Англиин ба Франциин, бүхы картануудые бүрин бусайдуулжараб. Англи ба Франци болбол һүүлэй хоер жэлнүүдэй торшо соо, Германиие ба Советскэ Союзые дайнда татан оруулхын тула, эдэ гүрэнүүдэй арадуудые химараалдуулхын тула зэрлиг хүсэлэнгэ гаргаһан байна. Хатуу дохото господануудай һаналганиь бүтөөгүй! Дайниие һүжэрөөгшэдэй һаналганүүдань үнэһэн тоброг болоо, „антикоминтерновскэ блок“ гэгдэдэг мүн лэ үнэһэн тоброг болон бутараа.

• •
•

—Бурят-Монголой партийна организаци болбол партиин Центральна Комитедэй ба нүхэр Сталинай үдэр бүриин туһаламжаар, отчетно үе соо ажахын, культурын ба партийна байгуулалтын бүхы һалбаринуудта серьезно амжалтануудые туйлаһан байна.

—Алуурша д, диверсантнууд ба вредительнүүдэй троцкистско-бухаринска ба буржуазно-националистическэ бандануудые бутасохижо, контрреволюционно вредительствын хойшолонгуудые усадхажа, партийна организаци болбол Ленин—Сталинай хэрэгтэ преданнэ, түрүү нүхэдөөр нилээд ургаа, өөрынгөө зэргэнүүдые бэхижүүлэн, ажалша массануудтай барисаагаа улам бүри үргэдхэһэн байна. Бурят-Монголой партийна организаци болбол арадай дайсадтай тэмсэлдэ хатуужанхайгаар, монолитноор, марксизм-ленинизмын үндэһэ һууринуудаар идейнэ бүри ехээр зэбсэгжэнхэйгээр ба Сталинска Центральна Комитедые, агууехэ Сталиниие тойрон хэзээ хэзээнэйһээ нягта жагсаанхайгаар өөрынгөө арбандүрбэдэхи конференцидэ ерээ.

Саашань нүхэр Игнатьев хадаа практическэ хүдэлмэринүүдэй асуудалнууд тухайда хэлэбэ.

Промышленность, транспорт

— Партиин XVIII съездын тогтоолнууд болбол, — докладчик хэлэнэ,—зүүн зүгэй районуудта шэнэ предприятинуудай байгуулалтын үлэмжэ түргэн ургалтые хараалһан ба ажалшадай ургажа байгаа эрилтэнүүдые үргэн хэрэглэлгын товарнуудаар ба эдеэ хоолой продуктнуудаар хангалгын шухала источник болгон, нютагай промышленностиие ба промкооперациие бүхыхэмжээгээрэнь хүгжөөлгын, мүн нютагай түлишэнүүдые ба барилгын материалнуудай үйлэдбэрилгые хүгжөөлгын зорилгые табиһан байна.

— Областной XII партийна конференци хадаа вредительствын хойшолонгуудые усадхалгатай холбоотой ба нарияар зохёон гаргагдаһан тодорхой хэмжээ ябуулганууды үдэр бүри хэрэг дээрэнь бэелүүлгын үндэһэ һуури дээрэ, бүхы экономическэ гол показательнуудаар үйлэдбэриин планууды дүүргэлгын ба үлүүлэн дүүргэлгын түлөө, стахановскэ хүдэлөөе бүхыхэмжээгээрэнь хүгжөөхын түлөө, ажалай ба гүрэнэй дисциплиние бэхижүүлхын түлөө тэмсэхые манай бидэнһиие уялгалһан байна.

Тиигэд, нүхэр Игнатьев болбол арадай ажахын тус тус һалбаринуудай хүдэлмэриие характеризовалба; бурят-монголой территори дээрэ союзна, федеративна ба нютагай промышленностиин ургалтые тодорхойлогшо цифрнүүдые харуулһан байна. Докладчик хадаа, отчетно үе соо 64 шэнэ предприятинууд ашаглалгада оруулагдаа гэжэ зааба. Промысловой кооперациин системээр 24 шэнэ артельнүүд эмхидхэгдэбэ.

Предприятинуудай ба промысловой кооперацинуудай валова продукциин ургалтада анализ хээд, нүхэр Игнатьев болбол тус тус предприятинуудай хүдэлмэринүүдые тодорхойгоор харуулһан байна. Докладчик болбол гээгдэнги предприятинуудта онсо анхаралаа хандуулжа, үйлэдбэринг ее программые хангалтагүйгөөр дүүргэһэнэйнь шалтагаануудые элирүүлэн гаргаба.

— Иимэ гээгдэнги предприятинуудта доро дурсагдашад хабаадана: НКПС-эй кирпичын завод, энэ хадаа өөрынгөө программые 40,9 проц. дүүргэжэ, 1938 онойхиһоо 26,9 проц. бага продукци үгөө; Мехстеклозавод — планаа 72,2 проц. дүүргэһэн ба продукци гаргалгые 1938 онойхиһоо 24,4 проц. доошоруулаа; Улан-Удын лесозавод планаа 48,9 проц. дүүргэһэн ба продукци гаргалгаа 65,2 проц. доошоруулаа; Зэдын вольфрамова комбинат — планаа дүүргэһэнинь 46,8 проц, ба 1938 онойхиһоо 11 проц. бага продукци үгөө; Бурмонголлес болбол модобэлэдхэлгынгээ планиие 86,6 проц. дүүргэжэ, 1938 онойхиһоо 10,4 проц. бага продукци бэлэдхээ.

Паровозо-вагонно завод гүнзэгы гээгдэлдэ байна, энэ хадаа 1939 ондо үйлэдбэринингөө программые мини 68,3 проц. дүүргэһэн ба гүрэндөө 16 миллионо түхэригэй продукциие дутуу үгэһэн байна.

Валова продукциие бүтээн гаргалгын планай дүүргэгдээгүйн шалтагаануудань хадаа иигэндэ: республика дотор хүдэлмэриин сүлөө гарнуудай дутамаг байһанһаа дулдыдагша хүдэлмэриин хүсэнэй дутагдал ба бусад тээһээ хүнүүдые асаралгын бэрхэшээлнүүд, үндэһэн национальностьһаа кадрнуудые хангалтагүйгөөр бэлэдхэлгэ, тэрэ пэлэн олон предприятинууд дээрэ хүдэлмэришэдэй байра байдалай условинуудай нормальна бэшэ байһан ябадал.

Хүдэлмэриин хүсэнүүдээр комплектовалагдаагүй байһан ушар хадаа өөрынгөө үйлэдбэриин программые дүүргэлгэдэнь хэдэн предприятинуудта һаад тохёолдуулаагүй. Нютагай промышленность хадаа энэнэ тушаа жэшээ болоно, энэ болбол ажалай бүтээсын нилээд ехэ ургалтые хангаа:

Наркомместпром—планаа 20,6 проц. үлүүлээ.

Наркомстройпром—32,2 проц. үлүүлээ.

Наркомлегпром — 28,2 проц. үлүүлээ.

Наркомпищепром—19,29 үлүүлээ.

Һайн результадуудые туйлаһан предприятинууд гэхэдэ, Мясокомбинат—ажалай бүтээсын планиие 19,2 проц үлүүлээ, мелькомбинат —33,3 проц. Бэшевскэ завод—60,9 проц. ба бусад.

— Эдэ предприятинууд болбол ажалые зүбөөр эмхидхэһэнэй ба стахановска хүдэлөөе үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар, ажалай иимэ үндэр бүтээсые туйлажа шадаа. 1939 оной торшо соо Мясокомбинат дээрэ стахановцуудай ургалта доорохи агдаһан цифрнүүдээр характеризовалагдана: 1939 оной январиин 1-дэ стахановцуудай тоо хадаа бүхы хүдэлмэришэдэйгөө 41,6 проц. болодог байгаа, 1940 оной январиин нэгэндэ стахановцуудань 54,1 проц. болоно.

—Ажалай бүтээсые дээшэлүүлгээр түрүү предприятинуудай байбашье, үйлэдбэриие эмхидхэлгын, хүдэлмэришэдэй һууриие эмхидхэлгын, стахановска хүдэлөөе дэлгэрүүлгын асуудалнуудта анхаралаа һайнаар табидаггүй хэдэ хэдэн фабриканууд ба заводууд бии. Энээнэйнь результадта ажалай бүтээсэ тон бага байна—иимэ болохоёороо—программаяа дүүргээгүй. Энэ хадаа зарим предприятинуудай планаа дүүргээгүйнь хоёрдохи шалтагаан болоно.

— Мехстеклозавод дээрэ хэрэг иимэ байна, эндэ нэгэ хүдэлмэришэнэйнь бүтээсэ хадаа планһаа 91,2 проц. дүүргэгдээ, Спиртзавод дээрэ—87,9 проц., Улан-Удын лесозаводто — 71,4 проц., Бурят-Монголой тон томонууд предприятинууд — паровозо-вагонно завод ба Зэдын вольфрамова комбинат дээрэ стахановска хүдэлөөе дэлгэрүүлгын хэрэг хангалтагүй байна.

— Гурбада: мини байлга (простой) болбол хэдэ хэдэн предприятинуудта ехэхэн хохидол үзүүлээ, энэ хадаа продукциие үлүүлэн гаргашалгада ба өөрэйнь үные дээшэлүүлгэдэ хүргөө. Тиин, жэшээлхэдэ, 1939 оной торшо соо ПВЗ дээрэ хүдэлмэришэдэй ажалгүй мини байһань хүдэлмэриин 118 мянган час болоно. Энэ хадаа 17000 хүдэлмэришэд бүхэли үдэр соо хүдэлмэрилээгүй байгаа гэһэн удхатай. Энэ мини байлга хадаа 200 мянган түхэригэй хохидол үзүүлбэ. Айхабтар олон час соо мини байһан ябадал вольфрамова комбинадташье бии. Энэ комбинадэй гол цехүүдээр ажалгүй мини байһан ябадал хадаа бүхы хүдэлмэриинь сагай 30 процентһаа дээшэ болоно.

Оборудованиие тон багаар хэрэглэлгэ хадаа гээгдэлэй дүрбэдэхи шалтагаанинь болоно. Паровозо-вагонно завод дээрэ оборудованиие хэрэглэлгын коэффициент хадаа 0,69 болоно. Зэдын вольфрамова комбинадта экскаваторна паркынь мини 31 проц. хэрэглэгдэнэ.

Механизмуудые ба оборудованиие хэрэглэлгэдэ иимэ хайхарамжагүй хандалга хадаа гүрэнэй планай дүүргэлтые таһалдуулгада хүргэһэнь элитэ.

—Бүхы гээгдэлүүдэй табадахи ба главна шалтагаанинь хадаа манай зарим ажахын ба партийна хүтэлбэрилэгшэд болбол планиие дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө харюусалгын мэдэрэлгүй байһанда байна. Эдэ хадаа өөрынгөө деятельна бэшэ байһые ба хүжүүн, хүдэлөөгүй байһые таалбарилхын тула хэдэн арбаад „объективна“ шалтагаануудые дурсадаг байна.

Капитальна барилга

—Үнгэрэгшэ хоёр жэлэй торшо соо, манай республика дотор угаавэ капитальна барилганууд бэелүүлэгдээ, иимэ ехэ барилга хадаа республикын эмхидхэгдэһэнһээ хойшо байгаагүй юм. 1938-39 онуудта арадай ажахын бүхы һалбаринуудта капиталовложени хадаа 540 мил. түхэриг болоо, харин 1937 ондо оройдоо 107 мил. түхэриг байгаа.

— Капиталовложени хадаа гол түлэб промышленностиин ба транспортын линеэр гаргашалагдаһан байна.

—Һүүлэй хоёр жэлнүүдэй торшо соо капитальна барилгануудай ехээр ургабашье һаань, капиталовложениие практическа хэрэглэлгэ хадаа холо хангалтагүй байна гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Энээнэй гол шалтагаанинь юуб гэхэдэ, ажахын, советскэ ба партийна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд болбол, имагта лэ манай Бурят-Монголдо, тон үнэтэ баялигуудаар элбэг республикада капитальна барилгануудые бүхыхэмжээгээрэнь хүгжөөлгын политическэ ба экономическэ угаавхэ удхашанартайе мүнөө болотор ойлгоогүй байна.

— Республикын наркомадуудай капитальна барилгануудай планиие дүүргэлгэ хадаа илангаа 1939 ондо нилээд һайнаар бэелүүлэгдэһэн байна, гэбэшье, наркомадууд болбол өөһэдтөө табигдаһан барилгын зөөринүүдые хүсэдөөр ба рационально ар хэрэглэжэ шадаагүй.

— Хэрбээ энэ асуудал тушаа, зөөринүүдые „хэрэглэн эдлэлгэ“ гэгдэдэгэй хараһаа хэлэхэ болоо һаа, энэ талаараа манай наркомадуудта хэрэг хадаа нилээд һайн байна, ламидууд хүсэдөөр хэ[...] лэгдэнэ, зүгөөр зарим нар[...] дууд хадаа капитальна барилг[...] гаа объемно хэмжээе дүүрг[...] гүй.

Үнгэрэгшэ жэлдэ барил[...] трест хадаа XII областной п[...] конференциин үедэхи прог[...] ные дүрбэ дахин үлүү[...] үйлэдбэринингөө програм[...] дүүргэһэн байна.

Зүгөөр, Обкомой [...] Совнаркомой зүгһөө ехэ туһал[...] жын үзүүлэгдэдэг байба[...] трест болбол 10 миллион тү[...] ригэй хэмжээтэй үйлэдбэрии[...] программые дүүргэхэдээ, ү[...] рэгшэ жэлдэ гүрэндөө мил[...] хахадай хохидол үзүүлһэн б[...] на.

Трест болбол барилгаша[...] кадрнуудые муугаар ба[...] хана, өөртөө байһан оборуд[...] ниинуудые муугаар хэрэгл[...] барилгын площадканууд д[...] ажалые муугаар эмхидхэнэ, [...] тэ, тэрэнээр бүтээгдэһэн хү[...] мэриин шэнэрэнь тон муу [...] на. Стройтрестын хүтэлбэрил[...] нүхэр Носкин болбол энэ ж[...] барилгые дэлгэрүүлхын тула [...] ледхалые (элһэ, шулуу, кир[...] модо зөөлгые) форсировални[...] Стройтрестын хүдэлмэридэ [...] һөөрэнь ба энэ дары хубил[...] хахэ шухала байһан тухайда [...] вод гаргаха хэрэгтэй болон[...]

Харгы замуудай барилга, хэлхеэ холбоон ба коммунальна ажахы

—Отчетно үе соо, харгы замай барилга ба хэлхеэ холбоон тушаа, ашаглалгада байгаа лининүүдые үргэдхэлгээр ба реконструкцилгаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Нүхэр Игнатьев болбол түмэр замай ба һайтар заһагдаһан шоссейнэ харгынуудай ургалтые характеризовалагша цифрнүүдые харуулба.

Хэлхеэ холбооной хүдэлмэридэхи главна шэглэлэнь хадаа,—нүхэр Игнатьев хэлэнэ,—районуудай телефонизациие үргэдхэлгэдэ, район доторой хэлхеэ холбооe һайжаруулгада зорюулагдаһан байгаа. Телефонно лининүүдэй утань 955 км. ургаа.

Саашань докладчик болбол түмэр замай транспортын хүдэлмэриие харуулаа, энэ хадаа 1939 ондо ашаглалгынгаа планиие 101,3% дүүргэһэн байна.

—Түмэр замай транспорт дээрэ,—нүхэр Игнатьев хэлэнэ,—папанинскэ хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээ. Нүхэр Асеев болбол өөрынгөө паровозые ремонтдо оруулангүйгөөр 121491 км. ябуулжа, энэ хүдэлөөнэй инициатор нүхэр Папанинай рекордые нилээд үлүүлээ. Поездүүдые жолоодолгын стахановско—кривоносовско методуудые шудалхые эрилэлгэшэ паровозно бригаданuудтай хамта, депогой хүдэлмэрилэгшэд хадаа үндэр показательнуудай түлөө тэмсэбэ. Подъемочно цехын коллектив болбол жэлэйгээ программые 21 паровозоор үлүүлэн дүүргэбэ. Нүхэр Игнатьев хадаа уһан замай транспортын хүдэлмэриие эрид критиковалба, тус транспорт болбол 1939 ондо зөөлгынгөө планиие (тонноор) 84,3% ба тонно-километрээр 80,5% дүүргээ.

Энээнэй һүүлээр, докладчик болбол коммунальна ажахын асуудалнууд тухайда хэлэбэ. Отчетно үе соо, Улан-Удэ городто хүнэзэнэй байрын площадь нилээд ургаа. Ганса Наркомхозой линеэр, 6 мянгаһаа дээшэ квадратна километр байрын шэнэ площадь ашаглалгада үгтөө гэхэ гү, эль 1937 онойхиһоо 15 дахин ехэ болоо. Ведомственнэ организацинуудай барилгаар республика доторхи байрын площадь нилээд үргэдхэгдөө. Ведомственнэ организацинуудаар баригдаһан байрын площадиин нийтэ хэмжээнь 54 мянган квадратна метр болоно.

—Отчетно үе соо, городые культурна болбосон болголгоор ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Улан-Удэдэхи, шулуу дэбдигдэһэн улицануудай хэмжээнь 62 мянган кв. метр, тротуарнуудай асфальтированна площадь 22 мянган кв. метр болоно.

—1938 он хүртэр городые ногоорүүлгын хүдэлмэри ябуулагдаагүй һэн гэжэ хэлэхэдэ болохо байна. Энэ хэрэгтэ жэлэйнь ассигнование хадаа мини 10-15 мянган түхэриг болодог һэн. 1938 он болбол городые ногоорүүлгаар ехэ хүдэлмэриин эхилһэн жэл ба[...] 1938-1939 онуудта гор[...] ногоорүүлгада 200 мянган түх[...] гаргашалагдаа.

Республикын районно це[...] нүүдые болбосон болго[...] отчетно үе соо 2220 мянган [...] хэриг ассигновалагдаа, энэ хү[...] байрын гэрнүүдые, банинуу[...] электростанцинуудые барил[...] гаргашалагдаба.

Городуудые ба районно це[...] нүүдые культурна бол[...] болголгоор ехэ хүдэлмэриин хэ[...] һые тэмдэглэхэтээ хамта, [...] районууд болбол энэ хэрэгтэ [...] раллагдаһан зөөриие ондоо хэ[...] лэлдэ гаргашалһан фактнуу[...] харуулба.

Тиигээд докладчик бо[...] арадай ажахын саашадхи хүг[...] тын зорилгонууд тушаа хэл[...] байна.

—Промышленностиин, т[...] замай ба уһан замай транс[...] тын, хэлхеэ холбооной гол шу[...] ла зорилгонуудай нэгэнь хад[...] партийно-политическэ хүд[...] риие дэлгэрүүлгын, ажахын [...] тельностьдэ парторганиза[...] контроль хэхэ архые хүс[...] бэелүүлгын, стахановска [...] лөөе бүхыхэмжээгээрэнь д[...] рүүлгын ба стахановска хүд[...] нэй дээдэ форма—олонстан[...] дээрэ хүдэлмэрилэлгые ба п[...] ссинүүдые нэгэдхэлгые шу[...] хын түлөө тэмсэлэй, транс[...] да папанинско—кривонос[...] хүдэлөөнэй, хүдэлмэришэдэй [...] служащинуудай дунда ажал[...] гүрэнэй дисциплиние һайжар[...] гын үндэһэ һуури дээрэ, гү[...] планууды дүүргэхын ба ү[...] лэн дүүргэхын түлөө тэ[...] болоно. Бурят-Монголой пар[...] организациин урда—1940 [...] бүхы предприятинууд ба а[...] организацинуудай жэлэй пл[...] заабол дүүргэлгые хангаха [...] рюусалгата ба хүндэтэ зо[...] табигдана.

—Республикын угаавхэ [...] родно баялигууд ба се[...] аргабайдалнууд болбол Б[...] Монголой промышленностиие [...] шадаһь хүгжөөлгын шухала [...] һые диктовална. 1940 ондо [...] нэй промышленность болбол [...] онойхиһоо валова продук[...] 24,8% ургалтые, нютагай [...] мышленность—40,8%, пром[...] раци—24,4% үгэхэ ёһотой.

—1940-42 онуудай торшо[...] хэдэ хэдэн шэнэ предприяти[...] ашаглалгада оруулагдаха. [...] хүдэлжэ байгаа зарим пред[...] тинууд реконструкцилагдаха[...] үргэдхэгдэхэ байна. Шулуу [...] һэнэй баялигуудта геолого[...] жэлэлгын хүдэлмэринүүд [...] нөөр дээгэрүүлэгдэхэ.

—Гурбадахи табанжэлэй [...] тэ, Бурят-Монгол болбол [...] гөө бүхы хэрэглэлые нют[...] түлишөөр хүсэд хангажа [...] байна.

(Үргэлжэлэлэнь 3-дахи нюурт[...])

XIV Областной партийна конференци

ВКП(б)-эйн Бурят-Монголой Обкомой хүдэлмэри тухай

(ВКП(б)-эйн Обкомой секретарь нүх. С. Д. Игнатьевай отчетно докладһаа)

—Үргэн хэрэглэлгын продукнуудые бүтээлгын линеэр нютай промышленностиие хүгжөөхөөр харалагдана. 1940 ондо наркомместпром 26 шэнэ промышленна нуудые ашаглалгада оруулжа планаараа хараална. ...миицепром болбол 10 шэ предприятинуудые байгуулха ... Томо бэшэ мастерской ба заводуудые, гол түлэб, ... промышленностиин либарилгада, богонибозортой ...вска кредитүүд максимальна ...глагдахэ байна.

—Промысловые кооперации ...ой үргэн хэрэглэлэй товарнуудые үйлэдбэрилэгшэ артельнуудай тоое нилээд ехэдхэхэ еһотой. 1940 ондо 17 шэнэ артельнуудые эмхидхэхээр харалагдана.

—Транспортын саашадахи хүгжэлтын гол зорилгонь хадаа жэжэхэн голнуудые (Чикой, Хилок, Удые) хэрэглэлгэ ба гүйхэн уһанда ябадаг флодуудые байгуулга болоно. Шоссейнэ ба грунтова харгынуудые барилгаар, ойрын сагай эгээ шухала зорилго болбол республикын бүхы районнуудые һайн харгынуудтай болгохо болоно.

—Холбоо холбооной эдлэлгэ зорилгонь хадаа МТС-үүд ба сельсоведүүдые телефонизацилгые түгэсхэлгэ, телефонно сетиие үргэдхэлгэ ба хүнзэниие почтын халхеэ холбоогоор хангалгые үндэһөөрэнь һайжаруулга болоно.

Хүдөө ажахы

—Манай республикын хүдөө ...ахы болбол отчетно үе соо хадаа ... серьезно ажалтануудые .... Эдэ ажалтануудхадаа ...эно стройн саашадахи бүхэ...го ба колхознигуудай шанга ...тай ажабайдалай хэмжээгэй ... ургалгада харагдана. Колхо...удта нэгэдхэгдэһэн ажахынуудай тоо хадаа отчетно үе соо процентһээ 97 проц. хүртэр ....

...гэргэшэ хоёр жэлэй торшо ... колхозуудай таригын площадь болбол 48000 гектараар гү ... 14,1 проц. ехэ болоо, тэрээнтэй хамта единоличнигуудай ...гын площадь 1937 ондо 39 га байһанаа, 1939 ондо 216 хүртэр бага болоо.

—Хүдөө ажахын техническэ ...загэнь нилээд ургаа. Энэ ... манайда 30 МТС-үүд бии.

—Отчетно үе соо, колхозно ...ственнэ малажал болбол 24,7 ... ургаа, тэрээнтэй хамта, единичнигуудай малнуудай удельнэ ... бага болоһон байна. Харбаа ...7 ондо единоличнигуудай мал... хадаа общественно-колхозно ...уудай 2,3 проц. болодог байһаа, 1939 ондо оройдоо 0,5 ... болоно.

...гээд, докладчик болбол партии XVIII съездээр дашарамдан, ...нигуудай дунда үүсхэгдэ... политическэ ба үйлэдбэриин ...ээтэ тухайда хэлэһэн ба хүдөө ажахын стахановцуудай ба ...нигуудай ургалтые харуулһан ... Тэрэнэйгээ һүүлээр, нүх. ...тьев хадаа республика дотор ... ажахын түс түс һалбаринуудай ямар байһые тодорхойлжо ...лэбэ.

—XVIII партийна съезд дээрэ ... доклад соогоо нүхэр ...ин болбол,—докладчик хэлэ...—„хони ба ямаадай тоо тол... хоёр дахин, эбэртэ томо ...уудай тоо толгойе—40 про... ба адуу моридой тоое — 35 ...нт олон болгохо“ гэжэ хэ... байна.

—Большевигүүдэй партиин ...шиидхабаринууд ба нүхэр ...най заабаринууд болбол ма... организацийн хүдэлмэридэ ...биршэгүй закон байһан ба ...шье байна. Манай республикын хүдөө ажахыда малажал ... шиидхэхы удхашанартай ...нь мэдээжэ байна. Тэрэ...доходонь тарян ажалай ...һоо 2,5 дахин ехэ. Мал...ай асуудалнууд болбол партии организаци бүхэнэй анха... центртэ байһан ушар хадаа ...ээр лэ тайлбарилагдана.

Нүхэр Игнатьев болбол малнуу... тоо толгойн ургалта тухайда ...лэжэ зуураа, манай колхозууд ...а парторганизацинуудай хү...бөөр, малнуудай нилээд ур...ые хангаа гэжэ тэмдэглэбэ: ...тэ томо малнуудай тоо тол... 20,3 проц., гахайн — 61,7 ..., хони ба ямаадай — 29,9 ..., ба моридой тоо толгой—...4 процент ургаһан байна. ...гээд, докладчик болбол ...П(б)-эйн ЦК-гэй майн пленумэй тогтоолой үндэһөөр, фермануудые малнуудаар бүридүүлгэ ...айда хэлэхэтэеэ хамта, 1939 ...о 94 фермэнүүд эмхидхэгдэхэ ...ртай байһан аад, 82 ферма... эмхидхэгдээ гэжэ тэмдэг....

Докладчик хадаа социалистическэ малажалай гол участогай—...товаро фермэнүүдай бүхэжэ...ые тодо цифрнүүдээр харуу.... Энэ хэрэгтэ зарим районуу... хүдэлмэринэнь критикэлжэ, ...хэр Игнатьев хэлэбэ:

—Зарим районууд, тусхайлан ...ябай, Баргажанай ба Кабан...ын районууд болбол ВКП(б)-эйн ЦК-гэй эрилтэнүүдэй хэмжээдэ ...түрэ фермэнүүдээ укомплек...уулагүй байна. Тэрээнтэй хамта зарим нютагуудта тон харша тенденци үзэгдэнэ. Энэ тенденци юундэ байнаб гэхэдэ, зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хадаа байха планта 1942 ондо малнуудтай байгаад, общественнэ малнуудай тоо толгойе саашань хүгжөөхын түлөө оролдохогүйһөө гадна, колхозно малнуудые үриһэн байна.

Докладчик болбол колхозуудта племенной хэрэгэй ямар байһан тухайда хэлэхэдээ, тодо цифрнүүдые харуулба; анаан дээрэһэнь мэдэхэдэ, 1935 оной январиин 1-һээ 1939 оной 1 болотор үүлэртэ моридой тоонь 7 дахин, эбэртэ томо малнууд—3,6 дахин, хонид — 13 дахин, гахайнууд — 7,8 ургаһан байна.

— Гэбэшье, үүлтэртэ малнуудай удельнэ вес хадаа,—нүхэр Игнатьев хэлэнэ,—бүхы малнуудай дунда тон бага байна, тиимэһээ малнуудай үүлтэрые һайжаруулгын хүдэлмэридэ онсо оролдолго бидэнһээ эрилтэнэ.

Нүхэр Игнатьев болбол малажалые бүхэжүүлгын шиидхэхы показательнууд—малажалые хүгжөөлгын планиие дүүргэлгэ тухайда хэлэхэдээ, 1938 ондо план хадаа хангалтатай дүүргэгдэһэншье һаа, 1939 ондо дүүргэгдээгүй байна гэжэ тэмдэглэбэ. Малажалые хүгжөөлгын план болбол адуу моридоор 96,7 проц., эбэртэ томо малнуудаар — 98,7 проц., хони ба ямаадаар — 97,5 проц., ба гахайгаар—105,3 проц. дүүргэгдэ. Кяхтын ба Иволгын районууд хадаа малажалые хүгжөөлгын планиие дүүргэлгээр илангаяа муу результаттай.

—Малажалые хүгжөөлгын гүрэнэй планай дүүргэгдээгүйн гол шалтагааниинь хадаа,—докладчик хэлэнэ, — партийна ба газартаряалангай органуудай зүгһөө малажалые хүгжөөлгэ тухайда большевистскэ анхаралай үгы байһанда ба тэрэшэлэн, малнуудта нормальна услови байгуулха хэрэгтэ зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хайша хэрэг хаядалгада байна.

— Нүхэдүүд, түлнүүдые нэгэшье хоролтогүйгөөр 100 процент түлжүүлжэ болохо байһые, үнэн сэхэ хүдэлмэрэөөрөө харуулһан гайхамшаг хүнүүд манайда үсөөн бэшэ бии. Жэшээлхэдэ, Закаминай аймагай „Коминтерн“ колхозой член, ВКП(б)-эйн кандидат нүхэр Аюр Данзанович Цыбенов болбол адуу моридой фермые даагшаар хүдэлмэрилхэ зуураа, 1939 ондо 140 унагадые түлжүүлээ; ВКП(б)-эйн кандидат нүхэр Цырен-Доржи Гармаев (Яруунын аймаг) болбол хонин товарна фермын даагшаар хүдэлмэрилхэдөө, 1939 ондо 402 хониһоо 460 хурьгадые бүрин бүтэн харууһалжа абаа.

Саашань, нүхэр Игнатьев болбол малай убалжалгэ ба тэжээлэй база байгуулгын асуудал тушаа хэлэбэ.

Малай убалжалгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ хадаа тэжээлэй бэхи база байгуулһаа ба малнуудые дулаан байрануудаар хангалгаһаа дулдыдана. Энэ талаараа манай республикада хэрэг ямар байнаб? XVIII партийна съездын һүүлээр, Бурят-Монголдо сабшалангай газарта агротехническэ хэмжээбүүлгые хэрэглэлгэ түрүүшынхеэ эхилһэн байна.

Энэ шухалын шухала хэрэгтэ герасимовскэ хүдэлөөн ниитэ ехэ үүргэ дүүргэбэ. Луговодууд-герасимовцууд хадаа 1939 оной зун ган гасуур байбашье һаань, сабшалангай ургасын нилээд дээшэлэлые түйлаһан байна. Герасимовскэ хүдэлөөнэй характерна онсо илгаань юуб гэхэдэ, луговодууд-герасимовцууд хадаа ехэнүүд площадьнууд дээрэ рекордно ургасые практическа хангана. Опытно участогуудһаа рекордно үндэр ургасые нүхэд Герасимов ба Садовский (Хориин аймагай „Дружба“ колхоз) гэгшэд хуряагаа. Нүхэр Герасимов хадаа гектар бүриһөө 528 пуд ба нүх. Садовский 570 пуд убһэ абаһан байна. Садовский болбол Герасимовтай соревновани хэжэ, тэрэнэй рекордые үлүүлһыень харана бэзэт.

Үнгэрэгшэ жэлдэ зарим колхозуудта тэжээлэй дутаһан фактнуудые тодорхойгоор харуулжа, нүхэр Игнатьев болбол, энэ хадаа тэжээлэй база байгуулгада аймагай комитедүүдэй анхаралаа табяагүйн результат мүн гэжэ хэлэбэ.

—Парторгануудай хүтэлбэрилэгшэд болбол колхозуудай хэрэгүүдтэ хамааралсахагүйн харша практикые эсэстэнь хүртэр усадхаха ба нүхэр Сталинай заабарине хүтэлбэри болгохо еһотой. Нүхэр Сталин хэлээ һэн: «ажахын органуудта, хамагай түрүүндэ, газартаряалангай органуудта эрхим хүнүүдые үгэхэ хэрэгтэй, өөһэдтөө даалгагдаһан зорилгонуудаа дүүргэхэ шадабаритай, шэнэ эрхим хүдэлмэрилэгшэдөөр эдэ органуудые хангаха хэрэгтэй. Имагта лэ энэ хүдэлмэриин хэгдэһэнэй һүүлдэ, партийна организацинууд хадаа ажахын жэжэ зүйлнүүдһээ хүсэдөөр сүлөөлэгдэһэн байха гэжэ тоолжо болоно. Энэ хэрэг серьезно ба ехэхэн сагые эрихэ байһанн мэдээжэ. Зүгөөр, энэ хүдэлмэриин хэгдээгүй хада, партийна организацинууд болбол саашадаа, богонихон болзорой торшо соо, хүдөө ажахын хэрэгүүдтэ, бүхы жэжэ хүдэлмэринүүдтэнь—газар хахалалга, тарилга, хуряалга г. м. хүдэлмэринүүдтэ хамааралсаха еһотой».

—Нүхэр Сталинай энэ заабарине үшөө мүнөө болотор ойлгоогүй байһан, райкомуудай секретарьнууд ба Обкомой хүдэлмэрилэгшэд бии гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Докладайгаа удаадахи частьда, нүхэр Игнатьев болбол малнуудые дулаан байрануудаар хангалгын ба малажалай продуктивность ба доход үгалгые дээшэлүүлхын түлөө хүдэлмэринүүдэй ямар байһан тухайда хэлэбэ. Энэ талаараа манай республикын колхозууд бага хүдэлмэри хээ, малнуудые дулаан, һайтар заһагдаһан байрануудаар хангалга дутамаг байна. Малнуудые байрануудаар хангалгын зорилго тухай хэлэхэдээ, нүхэр Игнатиев тэмдэглэбэ:

—Партийна, советскэ ба газартаряалангай органуудай зорилгонь хадаа, малай дулаан байрзнуудай барилгые үргэнөөр дэлгэрүүлгэдэ ба ойрын хоёр жэлнүүдэй торшо соо, бүхы малнуудаа дулаан байраар хангалгада байна. Эдэниие бэелүүлхэ аргабайдалнууд манайда бии; хэрбээ хүбэн тарилгын поленуудые уһалалгын түлөө узбекистанска нүхэдэй оролсоһон дол адаляар, энэ хүдэлмэридэ бидэнэй оролсоо һаамнай, хэрэг хадаа хоёр жэлһээшье урид дүүргэгдэхэ байна.

Доклад доторөө, нүхэр Игнатьев болбол моридые хэрэглэлгэдэ, тэрэшэлэн ангай ажахын ба шубуу үсхэлгын хэрэгтэ онсо анхаралаа табиба.

Малажалай тухайда хэлэжэ дүүргээд, докладчик болбол малажалай продуктнуудые үрилгэдэ эсэргүү тэмэсэлдэ бүхы колхознигуудые элсүүлхэ шухала тухай асуудалые дэбжүүлэн, малажалай продуктнуудые хэрэглэлгэ тухайда хэлэбэ.

Саашань, докладчик хадаа таряан ажалай асуудалнуудта тогтожо хэлэһэн байна. Үнгэрэгшэ хоёр жэлнүүдэй торшо соо, колхозуудай тарилгын площадь 14,1 процентээр ургаа. Шэнисын тарилга 25,3 процентээр, овес—39,3 проц., гречуха—71,4 проц., просо—63,6 проц., техническэ культурануудай тарилга—83,9 проц. ургаа.

—Тарилгын площадиин ургалта хадаа ВКП(б)-эйн ЦК-гэй эрилтэнүүдтэй бүрин зохилдон таарана,—докладчик хэлэнэ,—манай анхарал хадаа ороoһото тарилгын—шэнисын удельнэ весые дээшэлүүлгэдэ шэглүүлэгдэнхэй байгаа. Хоёр жэлэй торшо соо таряанай удельнэ весэнь—1937 ондо 37,7 процент байһанаа, 1939 ондо 41,3 проц. хүртэр ургаба.

—Эдэ жэлнүүдэй торшодо, манай малажалтай республикын условидо онсо удхашанартай, овесой тарилгын нилээд ургалтые һайн факт мүн гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэ үе соо, овесой тарилгын удельнэ весэнь 20,2 процентһээ 26 процент хүртэр ургаа. Ороoһото тарилгын ажахыда сортовой хэрэг нилээд һайжаруулагдаа.

—Ороoһото гол культурануудай бүхы тарилгые имагта лэ сортто үрэһөөр тариха бүхы аргабайдалнууд манайда бии. 1940 ондо ороoһото культурануудай бүхы площадиие сортто үрэһөөр 100 процент тарилгые түйлаха шухала.

—Парторганизаци хадаа таряан ажалай хүдэлмэринүүдые эмхидхэлгээр нилээд амжалтануудые түйлаһан байна. Энэ хадаа 1939 оной итогуудһаа илангаяа тодоор харагдана. 1939 ондо тарилгын кампанида, 1938 онойхиһоо 17-19 үдэр үсөөн хэрэглэгдэһэн байна. Пар хахалалга бүри эмхитэйгээр үнгэргэгдөө. Пар хахалалгын план 100 процент дүүргэгдэһэн байна. 1939 ондо хахалагдаһан эртын пар хадаа 1938 онойхиһоо 2 дахин шахуу ехэ болоно.

—Энээнтэй хамта, манайда намарай тарилгын хэрэг тон муугаар табигданхай. 12 500 га намарай тарилга хэхэ плантай аад, оройдоо 9800 га таригдаһан байна. Намарай пар хахалалгын план мии 39 проц. дүүргэгдөө.

—1939 ондо ороoһото культурануудай хуряалга тухай хэлэхэ болоо һаа, 1938 онойхиһоо бүри эмхитэйгээр үнгэргэгдэбэ. Таряа хадалга хадаа 35 календарна үдэрнүүдтэ үнгэргэгдөө, т. х. 1938 онойхиһоо 10-12 үдэр урид дүүргэгдэһэн байна. Таряа һүрилгэ хадаа гол түлэб ноябриин 10-да дүүргэгдээ һэн. Республика дотор таряа сохилго болбол 1938 онойхиһоо 2,5—3 һара урид дүүргэгдэһэн байна.

—Таряанай ургаса тухайда мэдээнүүд болбол энэ жэлэй ургаса хадаа 1938 онойхиһоо 2,6 центнерээр бага байгаа гэжэ хэлэнэ. 1939 ондо таряанай ургасын муу байһые юугээр тайлбарилхаб? Иимэ асуудалые колхозуудай ба районно организацинуудай урда табихада, тэдэнэр болбол „ган гасуур байгаа“, «бороо хура хомор байгаа», тиимэһээ таряанай ургасань иимэ муу байба гэжэ харюусадаг. Ургасын муу байһые иимээр тайлбарилга хадаа оппортунистическэ тайлбари мүн! Ган гасууршье жэлнүүдтэ үндэр ургаса хуряаха бүхы условинууд манайда бии. XVIII партсъезд дээрэ нүхэр Андреев хэлээ һэн: „Нүхэдүүд, манай иимэ томо, механизированна хүдөө ажахы хадаа стихиһээ дулдыдаһаар байхань тэсэмээр байна гээшэ гү? Бороохонһоо иимэ һохорлигоор дулдыдангы байдаг ябадалда эсэс табимаар болоо бэшэ гү? Манай хүдөө ажахые, манай газартаряалангые культурнаар, научна ёһоор эрхилхэ ба хүдөөажахын эрхим машинануудтай, мүн үргэлжэ бутархай бэшэ газарай участогуудтай, общественнэ ажахытай ба энэ талаараа угаахэ опытой—иимэ эдбэг забсагуудтай байһан тулада, манай хүдөө ажахые стихиһээ дулдыдангы байдалһаань гаргаха бүхы үндэһэ һууринуудтай байнабди. Ган гасуур областьнуудахи олон колхозууд ба МТС-үүд болбол энэ ехэ зорилгые хэрэг дээрэнь шиидхэһэн байна“.

Олон хүнүүдэй «ган жэл» гэжэ нэрлэһэн 1939 ондошье, газартаряалангые культурна эрхилэлгээрээ, үндэр ургасые хуряаһан солото хүнүүд манайда бии. Жэшээлхэдэ, Бичурэй аймагай, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой опытник нүхэр Перевалов болбол 10 га газарһаа гектар бүриин 26,6 центнер таряа хуряагаа. Хориин аймагай «Ударник» колхоз хадаа 1939 ондо 72 га площадьһоо гектарай 16,1 центнер хуряаһан байна. Кяхтын аймагай, Бударинэ сельсоведэй, хүдөөажахын «Труженик» артель болбол гектар бүриин, дунда жэшээгээр, 16 центнер шэнисэ хуряагаа. Кяхтын аймагай «Красная Заря» колхоз хадаа 710 га площадьһоо, гектар бүриин 6,8 центнер шэнисэ ба 26 гектарһаа га бүриин 13,8 центнер ургаса хуряагаа.

— Нэгэ колхозой, мүн адали газар дээрэ ургасань ямар ушарһаа иимэ хоёр ондоо байнаб? Ушарань, 26 га площадь дээрэ шэлэгдэмэл, эрхим үрэһөөр таригдаһан байна. Сэг соонь, тарилгын урда тэхэм элдүүрилэ хэлэн, таригынгаа хойноһоо һайн харууһалгаар хангаһан ба сэг соонь хуряаһан байна. Үндэр ургаса хуряахын түлөө тэмсэлэй ажэльэ стихи шиидхэнэ бэшэ, харин газартаряалангые культурнаар эрхилэлгэ шиидхэнэ гэжэ, энээн дээрэһээ ойлгогдоно.

Газарые культурна бэшээр, үбэлэ эсэгынгээ мэ одоор эдлүүрилһэн дээрэһээ, 1939 оной ургасань муу байгаа.

— Манай парторганизацин ба газартаряалангай органай гол зорилгонь хадаа республика доторөө ефремовскэ хүдэлөөе, зуун пудтэнай хүдэлөөе үргэнөөр дэлгэрүүлгэдэ байна, энэ хадаа үндэр ургасые хангаха байһань лабтай.

Хүдөө ажахы тухайда хэлэжэ дүүргэхэдэ, нүхэр Игнатьев болбол овощеводстые хүгжөөлгэ тухайда тэм эглэһэн ба овощеводствын угаахэ доходтой байһые характеризовалагша жэшээнүүдые харуулһан байна.

— Үшөө лэ олон колхозууд болбол овощеводстые хүгжөөлгэдэ хабаадалсанагүй. Зорилго юундэ байнаб гэхэдэ, овощинууд ба картофельнуудай тарилгые үргэнөөр дэлгэрүүлгэдэ, колхоз бүхэн хадаа овощи ба картофель таридаг болохыень түйлаалгада, эртын овощинуудые ехээр абалаг болохын тула парникова ба тепличнэ ажахые үргэнөөр дэлгэрүүлгэдэ байна.

— 1939 ондо, дүрбэн колхозууд болбол арбузуудые ба дыньнүүдые тарилгын опыт хэһэн байна. Опыт хадаа хүсэд бэелүүлэгдэв. Бурят-Монголдо ургуулагдаһан арбузууд ба дыньнүүд болбол шанарай талаараа европейскэ арбуз ба дыньһаа дутахагүй байгаа. Эдэ болбол колхозуудта тон ехэ доход үгэнэ.

— 1940 ондо Совнарком ба ВКП(б)-эйн Обком болбол бахчева культурануудай тарилгые 100 гектараар батадһан байна. Парторганизацинууд болбол хэрбээ энэ планай үлүүлэн дүүргэлтые хангаа һаа, угаахэ үүргэ дүүргэхэ байна.

Машинно-тракторна хүдэлмэринүүд тухайда тон тодоор хэлэбэ.

— Манай республикын машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэри ба тэдэниие хүтэлбэрилгэ болбол, — докладчик зааба, — партийна конференци дээрэ тон нарияар хэлсэгдэхэ ба эрид критикэлэгдэхэ еһотой.

• •
•

— Нүхэдүүд, докладайгаа энэ бүлэгые дүүргэхынгээ урид,— партиин XVIII съезд дээрэ нүхэр Андреевай хэлэһэн гайхамшаг үгые һануулхыемни зүбшөөрыт. Хүдөө ажахыда партийна хүтэлбэриин элдүүгэй шалтагаануудта анализ хэхэ зуураа, нүхэр Андреев заа аа һэн: «Манай зарим партийна, советскэ хүтэлбэрилэгшэдэй элдүунь хадаа,—тэдэнэр өөһэдөө хүдөө ажахые шэнжэлэнгүйгөөр, мүнөө хэрэг өөрөө бүтэхэ гэжэ һанаад, колхозно ба совхозно ажахые эмхидхэлгын техникын бодото байдалые мэдэдэггүйдэнь ба хүдөө ажахын түрүү хүнүүдэй опыдые дамжуулан абадаггүй ба дэлгэрүүлдэггүйдэнь, мүн саг үргэлжын оперативна хүтэлбэриин орондо, юрэнхыдөө хүтэлбэрилдэгтэнь, ба колхозуудта, МТС үүдтэ, совхозуудта кадрнуудые шалгалгаар серьезно хүдэлмэрилдэггүйдэнь байна. Иимэ хүтэлбэрилгые эсэслэжэ, колхозууд ба совхозуудай бодото хүтэлбэрилэгшэдэнь байна ба хэрэгые эзэн еһоор хүтэлбэрилхээр болоо бэшэ гү, нүхэдүүд? Энээнэй тула, колхозуудай дотодын ажабайдалда хамааралсахагүйн практикые усадхаха ба энээниие колхознигуудта сэг үргэлжын туһаламжын ба оролдолгын практикаар һэлгэхэ хэрэгтэй. Колхозууд болбол серьезно хүтэлбэриие хэрэглэнэ, тиимэ энэ хүтэлбэриие, бидэнһээ эринэ гэжэ ойлгохо шухала».

— Конференци болбол нүхэр Андреевэй энэ заабариие заабол дүүргэхыень партийна ба советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдһээ эринэ.

Тиигээд, нүхэр Игнатьев болбол арадай гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын ба худалдаанай ямар байһые тодорхойлон харуулха зуураа, культурын ба ажалшадай эрилтэнүүдые хангалгын ургалтые характеризовалагша цифрнүүдые харуулба. Хоёр жэлэй торшо соо, һурагшадай тоо болбол 80599 байһанаа, 84805 хүртэр ургаа. Һурагшадай тоо хадаа 2315 байһан аад, 2722 хүн хүртэр ургаба. Үндэһэн арадзоной дундаһаа һурагшадай тоонь олон болоо.

1937 ондо республика дотор элүүрые хамгаалгада 17 миллион түхэриг гаргашалагдаһан байгаа һаа, 1940 ондо 29 миллион түх. хүртэр ургаһан байна. Медицинскэ сеть нилээд үргэдхэгдөө. Медицинскэ кадрнуудай тоонь ехээр ургаа. Отчетно үе соо, республика дотор товарооборот ехэ болобо. Харбаа 1937 ондо товарооборотой план 91,0 проц. дүүргэгдэһэн байгаа һаа, 1939 ондо 101,1 проц. дүүргэгдэһэн байна. Докладчик болбол арадай гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын ба худалдаанай хэрэгдэхи ехэнүүд дутуунуудые элирүүлжэ, ойрын зорилгонуудые тодорхойлон дэбжүүлээд, партийна эмхидхэлэй хүдэлмэриин асуудалнууд тухайда хэлэһэн байна.

Партийна эмхидхэлэй хүдэлмэриин асуудалнууд

— Ажахын плануудые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүр эхын түлөө тэмсэл соо,—Игнатьев хэлэнэ,—троцкистнуудта, бухаринцуудта, буржуазна националистнуудта ба арадай бүхы дайсадта эсэргүү тэмсэл соо, манай республикын ажалшадай дундаһаа хэдэн мянгаад партийна ба партийнэбэшэ большевигүүд—промышленность ба хүдөө ажахын организаторнууд, элүүрые хамгаалга, наука ба искусствын хүдэлмэрилэгшэд үргэн хатуужаа.

— Хэрбээ XII областной партийна конференциин үедэ (1938 оной июнь) манай организацида ВКП(б)-эйн 2501 член ба 1098 кандидадууд байһан һаа, XIV партконференциин үедэ—партиин 4902 членүүд ба 4542 кандидадууд болоһон байна. Үнгэрһэн 21 һарын торшо соо парторганизацимнай 2,6 дахин ургаа. Партиин абалга хадаа ВКП(б)-эйн XVIII съездын һүүлээр бүри түргэдэһэн байна.

— Манай партиин вождь—нүхэр Сталин болбол партиин шанарай составта тусгаар анхарал табиһан ба табижашье байна. ВКП(б)-эйн XVIII съезд дээрэ хэлэһэн доклад соогоо, нүхэр Сталин болбол партиин урда иимэ зорилго табяа һэн: «Партиин членүүдэй сознательностиин хэмжээе дээшэнь үргэжэ, тон шалгагдамал ба коммунизмын хэрэгтэ преданнэ хүнүүдые партиин зэргэнүүдтэ индивидуальнаар шэлэн абажа, партиин составые сэг үргэлжэ һайжаруулха». Энэ сталинскэ заабаринуудые хүтэлбэри болгон, областной партийна организаци болбол 1939 оной апрельһээ 1940 оной март хүртэрхи сагай торшо соо ВКП(б)-эйн членүүдтэ 1664 хүнүүдые ба ВКП(б)-эйн членэй кандидадуудта 3117 хүнүүдые абаа.

— Манай партиин зэргэнүүдтэ иимэнүүд хүнүүд абтаа: нүхэр Герасимов—республикын солото луговод; нүхэр Цырендоржиев—республикын эрхим комбайнер; нүхэр Ерофеев—Курбиин МТС-эй тракторна бригадын бригадир; малажалда үндэр показателиин түлөө Ленинэй орденоор шагнагдаһан ба РСФСР-эй Верховно Советэй депутат Долгоржаб Эрдынеева—«Улаан-Үдэнгэ» колхозой солото һаалиша; нүхэд Шадеев ба Галсанов—орденто писательнууд; «Ажалай добелестиин түлөө» медаляар шагнагдаһан, нүхэр Киреев—комсомольскэ хүдэлмэрилэгшэ; Ленинэй орденоор шагнагдаһан нүхэр Курнос—Мысовая станциин кондукторскэ резервын бригадир; солото машинист нүхэр Асеев ба манай республикын ажалшадай авангардда байгаа олон гайхамшаг нүхэдүүд.

— Областной партийна организацин тоогоороо ургахатай хамта, эхин парторганизацинуудай, гол түлэб, үйлэдбэриин парторганизацинуудай тоонь ургаа. Харбаа XII областной партийна конференциин үедэ, манайда 247 эхин парторганизацинууд байгаа һаа, мүнөө областной XIV партийна конференциин үедэ 514 парторганизацинуудтай болоһон байнабди, энэ хадаа 94 проц. ургалта болоно. Тэрээнһээ гадна, 133 кандидатскэ группанууд, 12 партийно-комсомольско группанууд бии. Партиин XVIII съезд дээрэ хэлэһэн үгэ соогоо, нүхэр Андреев дурсаа һэн: «Һүүлэй жэлнүүдэй торшо соо, бидэнэр болбол колхозуудта партиин членүүдэй зарим тэды ургалтатай байнабди, гэбэшье, манайда 243 кинган

(Үргэлжэлэлэнь 4-дэхи нюурта).

XIV Областной партийна конференци

ВКП(б)-эйн Бурят-Монголой Обкомой хүдэлмэри тухай

(ВКП(б)-эйн Обкомой секретарь нүх. С. Д. Игнатьевай отчетно докладhаа)

колхозууд бии зад, хамта дээрээ 153 мянган членүүдтэй ба кандидадуудтай мянил 1 мянган эхин партийна организацинуудтай байhааа нормальна гэжэ тоолохо үшөө болохогүй байна».

— Биднэр болбол нүхэр Андреевай энэ заабарине харада абаhан бэ колхозуудта эхин организацинуудай ба партиин членүүдэй тоогой механическа ургалтые тохёолдуулангүй, колхозуудта политическэ хүдэлмэрине шангадхалгаар ба тэрээнэй хүтэлбэрилгые hайжаруулгаар ехэ хүдэлмэри ябуулhан байнабди. XIV партконференциин үедэ, колхозуудай дэргэдэ 95 эхин парторганизацинуудтай, 102 кандидатска группануудтай, 8 партийно-комсомольско группануудтай ба 89 эхин комсомольско организацинуудтай болоhон байнабди.

— Энээнтэй хамта, хүдэлмэришэдэй, колхозно таряашадай ба советскэ интеллигенциин эрхим түлөөлэгшэдэй дунда парторганизацинуудай ябуулhан хүдэлмэриин хангалтагүй байhые тэмдэглэхэ шухала. Республика дотор 2600 трактористнууд, 477 комбайнернууд, эхин ба дунда hургуулинуудай 1800 багшанар, 200 гаран врачууд г. м. бии. Теэд, парторганизацинуудай ургалта тухай миний харуулhан мэдээнүүд болбол парторганизацинууд хадаа ажалшадай эдэ группануудаар тон дутамаг ургаа гэжэ хэлэнэ.

— ВКП(б)-эйн ЦК болбол, промышленностьдохи гол профессиин хүдэлмэришэдэй дундаhаа, хүдөө ажахыда хүдэлмэридэг комбайнернууд ба трактористнуудай тооhоо эрхим ба бэлэдхэлтэй хүнүүдые партида абалгые хангахыень, 1939 оной ноябриин 16-най үдэрэй тогтоол соогоо, бүхы парторганизацинуудта дурадхаhан байна. ВКП(б)-эйн ЦК болбол, промышленность ба хүдөө ажахыда хүдэлмэрилжэ байгаа түрүү ба хүдэлмэри дээрээ шалгагдамал эхэнэрнүүдые партида хандуулгын хангалтагүй байhые заahан байна. 1939 оной апрелиин 1-hээ 1940 оной мартын 1 хүртэр бүхы областной парторганизаци хадаа партиин членүүдтэ оройдоо 209 эхэнэрнүүдые абаа, энэ хадаа ВКП(б)-эйн членүүдтэ абтагшадай мянил 13,3 проц. болоно. Энэ сагай торшо соо, партиин кандидадуудта 590 эхэнэрнүүд абтаа, энэ хадаа кандидадта абтагшадай 16 процентнь болоно.

Манай парторганизацинууд хадаа эхэнэрнүүдэй дундахи хүдэлмэрине иимэ бага хэмжээдэ юундэ байлгааб, тэдэнэр хадаа шалгагдамал эхэнэрнүүдые партида юундэ хандуулаагүйб? гэжэ асуугдана. Ушарань, тэдэнэр болбол манай партиин XVIII съездын тогтоолнуудые мүнөө хүртэр хүсэд ойлгоогүй ба энэ тон шухала хэрэгые хүсэд сэгнээгүй байhаар байна.

—Удаадахи гол дутуунь юуб гэхэдэ, партиин зарим райкомууд хадаа, тоогой түлөө оролсоод лэ, партида индивидуальнаар шалеэ абалгын принципые hүүлэй үе болотор хазагайруулhан байна.

—Отчетно үеын торшо соо, парти болбол апелляцинуудые түргэнөөр хаража үзэхэ асуудалда тон ехэ анхарал хандуулhан байна. Партиин XVIII съездын ба ЦК-гэй февральско-мартовска пленумэй тогтоолнуудые, мүн партиин членүүдэй апелляцине хаража үзэхэдөө, тэдэнэндэ индивидуальнаар хандаха тухайда нүхэр Сталинай заабарине хүтэлбэри болгон, областной партийна организаци болбол урдань хэhэн алдуунуудаа отчетно үе соогоо нилээд заhahan ба партиин членүүдэй судьба тухайда, партиhаа гаргаха тухайда ба гаргагдагшадые гэдэргэнь абаха тухай асуудалнуудта бүри серьезноор ба бодожотойгоор хандадаг болоо. Партиин обкомдо, апелляционно хэрэгүүдые хаража үзэдэг инструкторска группа байгуулагдаа. Энэ хадаа партиhаа коммунистнуудые гаргаха тухай гү, али тэдэниие партиин зэргэдэ гэдэргэнь абаха тухайда ВКП(б)-эйн райкомууд ба айкомуудай тогтоолнуудые хаража үзэлгын хүдэлмэрине нилээд hайжаруулаа. Мүнөө апелляцине үзэлгэ болбол, хэрбээ тэрэ хадаа бусад организацинуудhаа дулдыдаhан шалтагаануудтай бэшэ hаа, Обкомдо hаатахаа болёо. Отчетно үе соо партиhаа гаргагдаhан 333 хүнүүдэй 80 хүниинь членэ гү, али кандидадта дахин абтаа. Партиин Обкомдо үзэгдэhэн апелляцинуудай анализ болбол коммунистнуудые партиhаа гаргахадаа хэгдэhэн алдуунуудые заhалгада бэ большевистскэ hэрэмжые дээшэлүүлгэдэ манай партине мобилизовалагша, партиин XVIII съездын ба ВКП(б)-эйн ЦК-гэй февральско-мартовска пленумэй тогтоолнуудай агууехэ сэсэмэргэниие хүсэд батала. ВКП(б)-hээ коммунистнуудые гаргахадаа хэгдэhэн алдуунуудые заhahанай результатда, үнэн сэхэ ба партида преданна хэдэн олон нүхэдүүд партиин зэргэдэ бусажа, партийна активна ажабайдалда дахин ороо.

—Тиигэбэшье, өөдэгүй багахан гэм хэhэнэйнь түлөө партийна хэhээлтэ ехээр үгэхэ hэдэлгэнүүд хадаа ВКП(б)-эйн зарим райкомуудай хүдэлмэриин практикада мүнөө хүртэр үзэгдэhөөр байна. Ажахын-политическэ кампанинуудые хангалтагүйгөөр үнгэргэhэнэй түлөө хэhээлтэ илангаяа дэлгэрэнхэй.

—Энэ болбол партиин членүүд ба кандидадуудай хүдэлмэрине харалгада ба сэгнэлгэдэ серьёзно анхаралтай хандалгын шухала байhаниие партийна организацинуудта үшөө ба үшөө дахин зааха хэрэгтэй гэжэ гэршэлнэ. Энэ хадаа биднэр болбол партийна зэргэнүүдые сэбэрлэхын түлөө өөрынгөө тэнэсэлые hуладхаха ёhотойбди гэhэн удхатай бэшэ. Харин, хэрэг бүханиие, хүн бүханиие гүнзэгыгөөр шэнжэлэн, биднэр болбол партиин членэй үндэр нэрэдэ достойнобэшэ хүнүүдhээ ба манай партида мэхээр ороhон харша элементүүдhээ өөрынгөө зэргэнүүдые эрид сэбэрлэхэ ёhотойбди.

—Партида орожо, өөрынгөө гэмтэ ябадалые партийна билетэй саана далдалдахые гү, али коммунизмын хэрэгтэ hаад хэхэдэ лохистой органда орохые бүхы хүсөөрөө оролдодог хүнүүд бии гэжэ, нүхэр Сталин сусаралтагүй биднэндэ заана, биднэй hэрэмжэтэй байхыемнай hургана.

—Партиин отрядуудай вэгэн—парторганизацинингаа зэргэнүүдэй нэгин сэбэрые сахихадаа, обком болбол «партиин, илангаяа коммунистическэ партиин хүсэн ба удельнэ весэнь хадаа членүүдэй тооhоо лэ бэшэ, харин тэдэнэй шанарhаа, тэдэнэй батабахи ба преданностьhээ дулдыдана гэжэ ходолоо hанаха шухала» байhан тухайда нүхэр Сталинай заабаринуудые наряар хүтэлбэри болгоhон байна. Энэ болбол залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхын түлөө ехэ харюусалгые биднhээ эрина. Энэ хадаа тэдэнэй дунда марксистско-ленинскэ hуралсалые серьезноор эмхидхэхые, тэдэнэй идейно-теоретическэ хэмжээе дээшэлүүлхые эрина.

Отчетно үе соо, илангаяа XVIII партсъездhээ хойшо, залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлгын хүдэлмэри нилээд hайжараа. Залуу коммунистнуудай дундахи хүдэлмэри хадаа зарим аймагуудта ямар байнаб гэжэ хараа hаа, таанар болбол хэдэн hайн ба муушье фактнуудые харахат. Энэ хүдэлмэри хадаа Зэдын парторганизацида илангаяа hайнаар табигдаhай. 1939 оной торшо соо, айком болбол партиин кандидадуудай 26 суглаа үнгэргөө, эдээнэнь 738 хүн хабаадаhан байна; 1940 оной январь соо тэдэнтэй 30 суглаа хэжэ, 190 хүнүүдые хабаадуулаа; 8 часай программаар кандидадуудтай hуралсал үнгэргөө, ВКП(б)-эйн членүүдэй 53 кандидадууд багабэшэгтэнэй hургуулида hуралсана. hүүлэй үедэ городской парторганизацида залуу коммунистнуудай дундахи хүдэлмэри нилээд hайжарба.

—Залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлгэдэ анхаралые шангадхаhанай результатда, тэдэнэй олонхинь ургаhан ба партийна, ажахын харюусалгата хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдэhэн байна. Энэ талаараа hайнаар хүдэлмэрилдэг хэлхээ холбооной управлениин, Баргажанай аймагай, Карл Марксай нэрэмжэтэ колхозой, Түнхэнэй аймагай, ВКП(б)-эйн XVII съездын нэрэмжэтэ колхозой эхин партийна организацинууд бүгэдэндэ мэдээжэ болоо.

—Эдэ парторганизацинуудай хүдэлмэри болбол манай хоблэлдэ хүсэдөөр харуулагдаhан байна. Эдэ организацинуудай гол амжалтануудань юуб гэхэдэ, тэдэнэр болбол партийно-политическэ хүдэлмэрине, ажахын зорилгонуудай дүүргэлгэтэй зүбөөр зохилдуулжа шадаа. Тэдэнэр болбол үйлэдбэри дээрэ партийна хүсэнүүдээ зүбөөр хубаарилан табиhан ба энээгээрээ партийна ба ажахын хүдэлмэриин дэбжэлтые туйлаhан байна. Эдэ организацинуудта, коммунистнуудай, тэрэ тоодо залуу коммунистнуудай дундахи хүдэлмэриин үндэhэ hууриинь хадаа тэдээндэ индивидуальна хандалга, хүн бүриин шадабари ба бэлэдхэлгые нарьяар харалга болоно. Тельманай нэрэмжэтэ, Карл Марксай ба XVII Партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай парторганизацинуудай хүдэлмэрине hайтар эмхидхэн табилга болбол эдэ колхозуудые республикын түрүү колхозуудай тоодо гаргаа, энээгээр биднэр тон зүб омогорхонобди. Кяхтын аймагай, Энгельсэй нэрэмжэтэ колхоз хадаа бүгэдэдэ мэдээжэ. Энэ колхоз болбол зорилгоё хүсэд ойлгоhон парторганизациин тэндэ бии болоогүйдэ, тон муу байдалда байгаа. Партийна хүдэлмэриин hуладхагдаhан дээрэhээ, энэ колхоздо бүгэдэ оруугаа орожо байгаа hэн. Мүнөө энэ колхоз тон ондоо байдалтай. Парторганизациин хүтэлбэреэр, таряа сохилгоо ноябрь hарада дүүргэhэн; гүрэндэ таряа тушаалгые болзор соонь дүүргэhэн, колхозно центртээ 82 колхозно гэр асараhан; бүхы малань 1939-40 ондо тэжээлээр хүсэд хангагдаhан байна. Партийна организаци болбол, партийна хүсэнүүдээ зүбөөр хубаарилан табиhан дээрэhээ, үйлэдбэри дээрэ коммунистнуудайнгаа авангардна үүргэнүүдээ хүндэтэйгөөр бэелүүлдэг дээрэhээ ажахын эдэ амжалтануудые туйлаа. Энгельсэй нэрэмжэтэ колхозой парторганизацида, 1939 ондо партида абтаhан, ВКП(б)-эйн 6 членүүд ба 8 кандидадууд бии. Эдэ нүхэдүүд хадаа бүгэдэ партийна даалгабаринуудтай, бригадануудта агитационно хүдэлмэри ябуулдаг байна. Партийна организаци болбол партийна даалгабарине залуу коммунистнуудай хэрээр дүүргэлэниинь шалгадаг. Партида шэнээр абтагшадай дунда политическэ ба ажахын темэнүүдээр саг ургалжа хөөрэлдөө эмхидхэдэг байна. Энэ партийна эхин организациин партийна суглаанууд хадаа саг соогоо үнгэргэгдэдэг ба тэрээндэ наряар ба hайтар бэлэдхэдэг юм. Суглаануудта hайтар бэлэдхэhэнэй ба энээн дээрэ hонирхолтой асуудалнуудые табидаг байhанайнь результатда, суглаан болбол идейно үндэр хэмжээдэ үнгэрдэг, партиин залуу членүүд ба кандидадууд хадаа большевистскэ эмхидхэлгын дүршэлые оложо, эдэ асуудалнуудые зүбшэлгэдэ активнаар хабаададаг байна. Партийна организациин туhаламжаар, залуу коммунистнууд хадаа өөhэдтөө даалгагдаhан хүдэлмэрине hайнаар дүүргэдэг, түргөөр ургадаг ба хатуужадаг байна. Иимэ парторганизацинууд Зэдын, Яруунын ба бусад аймагуудта бии. Гэбэшье, hулаар хүдэлмэрилдэг парторганизацинууд манайда нилээд олон. Жэшээлхэдэ, ВКП(б)-эйн Заиграйн, Кяхтын, Селенгын, Пригородной г. м. райкомууд хадаа партиин залуу членүүдые ба кандидадуудые хүмүүжүүлхэ ба коммунистнуудай теоретическэ хэмжээе дээшэлүүлхэ хүдэлмэрине ябуулдаггүй шахуу байнад.

— Коммунистнуудые практическа хүдэлмэри дээрэшье, тэрэшэлэн идейно-политическэ хатуужалыень дээшэлүүлгээр тэдэниие хүмүүжүүлхэ тухай ВКП(б)-эйн XVIII съездын шиидхэбэри ба нүхэр Сталинай заабари хадаа областной парторганизацида хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ гэжэ дээрэ хэлэгдэhэнhээ вывод хэжэ боломоор байна. Зорилго юуб гэхэдэ, эхин парторганизацинуудhаа эхилээд ВКП(б)-эйн обком хүртэрөө, бидэ бүгэдэ. түрүү парторганизацинуудай опытуудые үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, энэ хүдэлмэрине тоодоггүй ябадалтай эрид шангаар тэмсэл ябуулан, залуу коммунистнуудай дундахи хүдэлмэрине эрид шэнэдхэн табихын түлөө оролсохо ёhотойбди.

Саашань нүхэр Игнатьев болбол партийна директивүүдэй гүйсэдхэлнүүдые шалгалтын асуудал дээрэ тогтон хэлэбэ.

— Партиин XVIII съезд дээрэ нүх. Жданов иигэжэ хэлээ hэн — гэжэ тэрэ цитировална: —„Гүйсэдхэлгые шалгалга — хүдэлмэреэ зогсоон байлгада эсэргүү тон шухала зэбсэг юм. Энэ болбол вредительствые уридшалан зайсуулхын тула тон шухала зэбсэг болоно. Гүйсэдхэлые шалгалга хаана hайнаар табигдааб — тэндэ вредительство үгыхэгдэнэ".

— Энэ большевистскэ бодото баримтые биднэр өөhэдынгөө хүдэлмэридэ олонхидоо мартажархидогоо мэдэрхэ ёhотойбди. Тиимэ дээрэhээ, манай хүдэлмэриимнай заримдаа зорегдоhон результадуудые үгэнэгүй. Биднэр олонхи ушарта hайнууд шиидхэбэринүүдые абаад, муу бэшэ заабаринуудые үгөөд, тэдэнэйгээ гүйсэдхэлнүүдые шалгангүйгөөр, энээгээрээ өөhэдынгөө хэрэгые гутаанабди, манай кадрнуудай hула бололгодо хүргэнэбди. Биднэр хадаа партийна шиидхэбэринүүдые дүүргэлгэдэ манай кадрнуудай хүдэлмэридөө үнэхөөр оперативность гаргалгые ба тэдэнэрэй энэ тон шухала партийна хүдэлмэрине дүүрэн мэдэрэлгые туйланагүйбди. Мүн тэрэшэлэн манай директивүүд ба заабаринууд заримдаа таарамжатай байдаггүйе тэмдэглэмээр байна. Энээниие биднэр хараада абажа, гүйсэдхэлгые шалгалгын шанарые бүхы хэмжээгээрэнь hайжаруулха ёhотойбди, энэ хадаа айкомуудта, эхин парторганизацинуудта үгэдэг манай заабаринуудай шанарые дээшэлүүлгэдэ хүргэхэ байна. Нүхэр Сталин болбол гүйсэдхэлые шалгалга тухай биднэндэ иигэжэ заана: «Хүтэлбэрилхэ гээшэ—резолюци бэшэлгэ ба директив эльгээлгэдэ үшөө бэшэ байна. Хүтэлбэрилхэ гээшэ—энэ хадаа директивэй гүйсэдхэлгые шалгалга, зүгөөр, гансаханшье директивэй гүйсэдхэлгые шалгалга бэшэ, харин директивээ өөрынь, тэрэнэйгээ зүбынь гү, али алдуутай байhыень шалгалга болоно. Бүгэдэ манай директивүүд 100 процент зүб байдаг гэжэ hанаха болоо hаа, энеэдэтэй байха hэн. Тиимэ юумэ гэжэ байдаггүй ба байхашье аргагүй, нүхэдүүд. Гүйсэдхэлые шалгалга хадаа гансахан лэ директивэйгээ гүйсэдхэлые шалгаха бэшэ, харин директивэй зүбые шалгажа үзэхэдэ, эгээл энээндэ байна. Тиимэ ушарhаа, энээн тушаа алдуунууд болбол бүхы манай хүдэлмэриин алдуунууд болоно».

—Партиин XVIII съезд болбол гүйсэдхэлые шалгалгын удхашанарые тон үндэрөөр сэгнэжэ, үйлэдбэриин предприятинууд, МТС, совхоз ба колхозуудай дэргэдэхи эхин парторганизацинуудта, тус үйлэдбэринүүдэй администрацинуудай ажал'ябуулгануудые контрольдохо эрхэ олгоhон пунктые партиин устав соо оруулаа.

—Хаана парторганизацинууд энэ эрхээ хэрэглэнэб—тэндэ хэрэгүүдэнь hайнаар ябана, хаана контроль болбол партийна хүдэлмэриин мартагдаги участок зандаа байhаар байнаб—тэндэ хэрэгүүдэнь муугаар ябана. Ажахын ябуулгануудые контрольдохоhоо байтагай, харин партийна хүдэлмэрине ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ тохохо hэдэлгэнүүд манай зарим айкомуудта үзэгдэнэ. Энээн тушаа Кабанскын айкомой ажал' ябуулгаhаа нэгэ жэшээ харуулбал, тэрэ хадаа 1939 оной ноябриин 29-эй үдэр, модо бэлэдхэл тухай асуудалаар тогтоолжо соогоо иигэжэ бэшээ hэн: „Модо бэлэдхэл дээрэ, партиин XVIII съездын шиидхэбэритэй ба ВКП(б)-эйн Обкомой шиидхэбэритэй зохилдуулан партийно-массова хүдэлмэрине шэнэдхэн табихыень Трансторгпидэй хүтэлбэридэ ойлгуулхыень ВКП(б)-эйн Обкомые гуйха. Модо бэлэдхэл дээрэ политико-массова хүдэлмэрине хөөрдохи шатын июрнуудта дам найдангүйгөөр, өөрынтөө (трансторгпидтэ) сэхэ, хүтэлбэридэ абаха". Нүхэд, эндэ Кабанскын айком болбол эхин парторганизациин хүдэлмэрине hайжаруулжа, партийна контролине шангадхахын түлөө тэмсэнэ бэшэ, харин партийна контролиин функцине трансторгпидтэ тохоо орхёод, өөрөө советскэ худалдаанай хэрэгые эрхилхэ гэжэ обкомдо гомодол барижа байhан болоно. Партийна хүдэлмэрилэгшэдэй огто ушармадахагүй жэшээнүүд энээнhээ бэшэн хаанашье байхагүй. Энэ асуудалаар XVIII съездын ба Обкомой шиидхэбэринүүдые заажа хандадаганъ, тэрэнь хадаа съездые ба партиин Обкомые гүжэрдэн хардаhан ябадал болоно. Тиимэ шиидхэбэринүүд гэжэ огто байгаагүй юм.

—Хэрбээ партийна шиидхэбэринүүдэй гүйсэдхэлые шалгалга ба администрациин ажал'ябуулгануудые парторганизациин зүгhөө контрольдохо ябадал болбол манай хүдэлмэриин тон гээгдэнги участок байна гэжэ нэнии эндэ хэлээ hаам, бодото байдалhаа хөөрүүлhэн ябадал хэршье болохо заабаа.?

—Партиин Обком ба тэрэнэй таhагууд тушаа хэлэбэл, гүй... хэлгые шалгаха хэрэгые h... роор табиха тухай партиин ши... хэбэринүүдые дүүргэхын тү... тэдэнэр болбол хүсэд шанг... тэмсээгүй байhан болоно. Ма... партийна, советскэ ба ... хүдэлмэринүүдтэ эхэнүүд ... гануудшье дутуу дундагуу... олон байhые бидэ иимэ ушар... болоно гэжэ тэмдэглэхэ болоно... Энээнтэй хамта, ажахые ... лэгшэ заримууд хадаа парти... контролиин удхашанарые ойлго... гүй гэжэ заабол тэмдэглэ... байна. Илангаяа, транспорт ... рахи ба модоной промышленно... дохи манай командирнууд ... виие ойлгодоггүйнь элеэр хара... на. Эдэ нүхэдүүд болбол парти... контролине ба гүйсэдхэл... шалгаха ябадалые единоначал... хэрэгтэ дэмы үлүү хамаара... гэжэ тоолохоор забдадаг. ... асуудалые иимэр ойлгохо гэ... тон буруу ба тэрэ хада... антипартийна байна.

Гүйсэдхэлгые шалгалг... асуудал болбол hүүлэй үедэ пар... организацинуудта бүри ... садажа лэ байна. Энээн ту... партиин XVIII съездын ба нү... Сталинай нэгэнтэ бэшэ үгэ... заабаринуудhаа үдэhэлэн ... hан энэ зорилгые хүндэтэ ё... hаеын үдэрнүүдтэ дүүргэх... түлөө хүдэлмэрине эрид шанга... табиха уялга манай урда тэ... даад байна.

Саашань нүх. Игнатьев бол... кадрнуудые шалгалга, дэбжүү... ба зүбөөр хубаарилга тухай ... ференцида элидхэбэ. Обком, ... ком ба айкомууд болбол отч... үе соо 4000 шахуу хүдэлмэри... шэдые партийна, советскэ ба а... хын хүдэлмэринүүдтэ дэбжүү... Гансахан лэ 1939 он соо, обко... номенклатурада орохог албан... 673 нүхэд дэбжүүлэгдөө, тэд... 270-нь бурят ба 90-нь эхэнэр... байна. Тэдэнэй олонхинь пар... на аппаратда түрүүшынхеэ ... Докладчик болбол кадрнууд... шалгалгын хэрэгтэ байгаа дут... нуудые элирүүлэн хэлэхэ зүү... энэ хэрэгые ВКП(б)-эйн X... съездын шиидхэбэриин хэмж... хүртэр табижа шадаха аргаб... далнууд манайда бүрин бии г... мэдүүлбэ.

(Үргэлжэлэнь үглөөдэр... номерто толилогдохо)

Харюусалгата редактор
Р. БИМБАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ Центросе юзная, 19. Телефоны: отв. редактора — 3-44; отв. секретаря — 3-23; зав. отд. партийной жизни — 7-55 (2 зв.); зав. сельхоз отд. — 7-55; зав. отд. кадров — 3-07.

Типография НКМП

[illegible] № 280